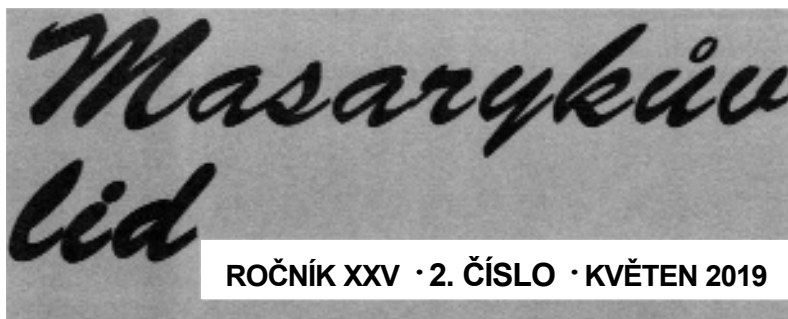

ROČNÍK XXV · 2. ČÍSLO · KVĚTEN 2019

ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉHO DISKUSNÍHO KLUBU MILADY HORÁKOVÉ

ZŠ Na Planině 1393, Praha 4 - Krč, tel. č.: 797726233

e-mail: klub@miladahorakova.cz

www.miladahorakova.cz

ČSOB, č. ú.: 556682/0300

Redakční rada: J. Adlt, E. Jourová

J. Titzlová, pod vedením Z. Dvořákové

Produkce a expedice: Nakladatelství Eva-Milan Nevole, K Údolí 2, 143 00 Praha 12

STATĚ A POJEDNÁNÍ - AKTUALITY - ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ - Z ARCHIVŮ - KNIHY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ - JAZYKOVÝ SLOUPEK - VZPOMÍNÁME - ZE ŽIVOTA KLUBU MILADY HORÁKOVÉ - INFORMACE

STATĚ A POJEDNÁNÍ

Československá republika, jejíž sté výročí vzniku jsme si připomínali v loňském roce, se musela v prvních letech své existence potýkat s velkými problémy nejrůznějšího druhu. O tom vypovídá i následující star'.

UDÁLOSTI V ČESKÉM POHRANIČÍ V BŘEZNU 1919

Vznik samostatného československého státu 28. 10. 1918 byl uvítán v Čechách a na Moravě pouze v etnicky českých oblastech historických zemí, kdežto v převážně německy hovořícím česko-moravském pohraničí byly na přelomu října a listopadu 1918 vyhlášeny čtyři sudetoněmecké provincie, které se měly stát součástí Rakouska, respektive zamýšleného velkého Německa, jež by vedle sudetských oblastí zahrnovalo také samotný rakouský stát.

Tyto separatistické provincie, které se nacházely v severozápadních Čechách, na Opavsku, na jižní Moravě a na Šumavě, ale československá vláda neuznala a do prosince 1918 je bez větších problémů a za minimálních ztrát vojensky obsadila.

Poté v pohraničních oblastech nastal určitý klid, který však neměl mít dlouhého trvání. Dne 16. února 1919 se v Německém Rakousku, což byl oficiální název tehdejšího rakouského státu, konaly parlamentní volby do Národního shromáždění, kterých se ovšem nemohli zúčastnit obyvatelé německé národnosti žijící v českém pohraničí, třebaže o účast ve volbách usilovali. Svůj nesouhlas proto dali důrazně najevo 4. března 1919, kdy bylo zahájeno první zasedání zvoleného Národního shromáždění Německého Rakouska ve Vídni.

Toho dne se ve většině sudetoněmeckých měst konaly protestní demonstrace, které byly doprovázeny generální stávkou. Demonstrace desetitisíců sudetských Němců, organizované především sudetoněmeckými sociálními demokraty, ale i tzv. občanskými stranami, měly bojovný charakter, ale většinou se obešly bez přímé konfrontace s československou ozbrojenou mocí, přesto na několika místech došlo ke krvavým střetům, z nichž nejtragičtější se

odehrály na náměstí v Kadani v severozápadních Čechách. Jejich průběh popsal regionální historik Jiří Kopica v publikaci z roku 2013 *Boj o pohraničí. Demonstrace 4. 3. 1919 v Československu* :

Jakmile se ozvalo střelení od radnice, vojáci v kordonech uzavírající náměstí reagovali spontánně. Zamířili pušky do davu a stiskli spouště. Stejně tak je prokázáno použití kulometu na poště. Právě jeho střelba měla ty nejtěžší následky.

Podle výpovědi velitele kulometu a zároveň jeho střelce, vojína Štastného, zahájil palbu v okamžiku, kdy zazněl výstřel od radnice a zároveň někdo vystřelil na budovu pošty. Střela měla proletět kolem jeho hlavy a zarýt se do zdi, kde měla být později nalezena. Na základě těchto výstřelů se cítil být střelec ohrožen do té míry, že střelbu z kulometu považoval za přiměřenou obranu. Ovšem jak uvedl, nestřílel do davu, ale před něj. Vystřelil celkem dvakrát, ale nejednalo se podle jeho slov o žádnou kropící palbu. Celkem mělo být vystřeleno 54 až 58 nábojů. Počet vystřelených nábojů u vojáků s puškami nikdo nesledoval, takže dnes si už nemůžeme udělat obrázek o tom, kolik střel bylo celkem vystřeleno.

Březnoví padlí

V Kadani bylo zastřeleno či na následky střelby krátce poté zemřelo celkem 25 občanů, kteří byli pohřbeni 8. 3. 1919 na místním hřbitově. Byla to nejtragičtější srážka demonstrantů s ozbrojenou státní mocí v československé historii.

Tito mrtví nebyli bohužel jedinými oběťmi onoho hromadného sudetoněmeckého protestního vystoupení. Dalších 15 Němců bylo 4. 3. 1919 zastřeleno v Šternberku

Masarykův lid

na Moravě, kde při srážkách s ozbrojenými a střílejícími demonstranty zahynuli také dva českoslovenští vojáci, z nichž jeden byl německé národnosti.

Celkem v souvislosti s protesty sudetoněmeckého obyvatelstva ve dnech 3. – 5. 3. 1919 zahynulo na německé straně více než padesát osob – nejvíce v Kadani (25) a ve Šternberku (15). K zastřeleným z Kadaně a Šternberka je nutno uvést ale i další mrtvé z jiných měst – v Karlových Varech zemřelo devět lidí a v Chebu tři. K ozbrojenému zásahu armády došlo i v podkrkonošském Hostinném, kde zahynuli 2 občané. Nepokoje v Ústí nad Labem a ve Stříbře si vyžádaly po jedné oběti.

Březenové demonstrace 1919 byly dlouho nejmasovějšími protesty v první ČSR, které nepřekonal ani sociální konflikty za hospodářské krize třicátých let. Počtem účastníků je patrně převýšily až henleinovské oslavy 1. máje 1938, kdy například v Ústí nad Labem demonstrovalo asi 70 000 stoupenců Sudetoněmecké strany, v nedalekém Děčíně pak 50 000.

4. březen 1919 rakouskou optikou

Vídeňský list Neue Freie Presse o tragických událostech v českém pohraničí takto informoval své čtenáře 6. 3. 1919 – tedy v době, kdy ještě nebyl znám celkový počet obětí:

Třicet mrtvých a stovky těžce zraněných se staly v Čechách a na Moravě obětí dvou posledních dnů. Němci v sudetských zemích jsou bez parlamentního zastoupení. Z pražského Národního shromáždění byli vyloučeni a volby do ustavujícího vídeňského jim byly znemožněny. Nyní měly být potlačeny také demonstrace, které byly plánovány jako náhrada toho, že Němci nemohli zvednout svůj hlas v žádném zákonodárném shromáždění. O právo na sebeurčení, které prý bylo výsledkem války, nesmějí ani mluvit. Události zahajovacího dne ustavujícího národního shromáždění opět dokázaly jedno: Stát, který si čeští mocipáni představují, je nemožný...

Hodnocení Ferdinanda Peroutky

S odstupem patnácti let zhodnotil poměrně realisticky průběh událostí 4. 3. 1919 v českém a moravském pohraničí novinář Ferdinand Peroutka ve svém nejznámějším díle Budování státu, které bylo vydáno v letech 1933 – 1936 a komentovalo vnitropolitický vývoj ČSR v letech 1918 – 1923;

4. března pak demonstrovali Němci ve všech větších německých městech. Nebezpečný to podnik v době podrážděné, kdy každý, voják i demonstrant, myslí, že je svému národu povinen rázností (...) V některých městech vyústily demonstrace ve srážky s českým vojskem, hlavně když dav násilím všel na úřední budovy velkoněmecké prapory. Srážka s vojskem je vždy nebezpečná, i když vláda sama má snad v úmyslu postupovat mírně. Znamá zkušenost s nabitými puškami je ta, že se snadno spouští. S tím je třeba počítat také těm, kdo lid proti vojsku vedou. V prostoru mezi demonstranty a vojskem se vždy vytvoří zvláštní ovzduší, které jen nepatrně podléhá rozkazům ústřední vlády a více citům a nervozitě (...) Jména padlých pak uváděly od té doby německé listy rok co rok ve výroční den v černém rámcu.

Ohlédnutí po 100 letech

Tragické události v českém pohraničí v březnu 1919 byly připomínány sudetoněmeckými politiky po celou dobu existence první ČSR jako příklad českého bezpráví a tato interpretace zesílila po roce 1935, kdy Henleinova Sudetoněmecká strana „březenových padlých“ zneužívala ve svých protičeskoslovenských a protičeských výpadech. Zvláště okázale bylo připomínáno 20. výročí těchto událostí v předjaří roku 1939, kdy byly již tzv. Sudety po mnichovském diktátu připojeny k nacistickému Německu a kdy se oběti zastřelených demonstrantů – alespoň v sudetoněmeckém hodnocení – zúčastnily.

Po druhé světové válce naopak v české historiografii a publicistice tyto události prakticky zmiňovány nebyly. Veřejně byl „4. březen 1919“ v Československu připomenut až v roce 1991 zástupci sudetoněmeckých spolků, a to vztyčením symbolických křížů na kadaňském náměstí. Sudetoněmecká vysídlenecká publicistika ale věnovala pozornost těmto událostem nepřetržitě již od roku 1945.

V současné době události 4. 3. 1919 můžeme hodnotit jako střet zcela protichůdných národně-politických koncepcí, kdy Češi uplatňovali na české pohraničí historické právo z pozice v Čechách a na Moravě největšího (a proto vládnoucího) národa a čeští Němci zdůrazňovali naopak své právo na sebeurčení pohraničních oblastí podle „přirozeného“ většinového národnostního principu.

Češi v mocenském zápase o získání českého pohraničí byli v roce 1918 úspěšní především díky podpoře západních spojeneckých států, které nesouhlasily s územním rozšířením ve Velké válce poraženého Německa.

Sudetští Němci – po zradě západních spojenců Československa – dočasně triumfovali o dvacet let později, a tak v říjnu 1938 pohraniční oblasti byly připojeny k hitlerovskému Německu.

Osudový česko-německý spor o územní podobu Čech a Moravy nakonec vyřešila druhá světová válka, kdy obnova předmnichovských hranic republiky byla spojena s odsunem sudetských Němců, o čemž rozhodly opět zahraniční mocnosti, především pak SSSR.

Zatímco pokusy sudetských Němců o separaci v letech 1918 – 1919 mohly být (a dosud nepochybně i jsou) některými zahraničními pozorovateli, novináři i historiky hodnoceny jako do značné míry legitimní projevy práva na sebeurčení, násilné odtržení českého pohraničí v roce 1938 ve spojení se zločinnou nacistickou státní mocí tyto snahy v očích světových politiků i evropské veřejnosti zcela zdiskreditovalo.

Ovšem smrt pěti desítek lidí (často žen, mladistvých i dětí) v březnu 1919 nepředstavuje událost, na kterou by mohli Češi být hrdí, ale přesto v zájmu historické pravdy je nutno připomínat i tyto stinné okamžiky Masarykovy republiky. Ovšem násilný způsob potlačování veřejných protestů se uplatňoval nejen v Československu, ale v celé tehdejší Evropě, neboť hodnota lidského života v době po první světové válce byla vnímána zcela jinak, než je tomu dnes.

V samotném Německu nebo v Rakousku byl v tomto ohledu postup policejních, vojenských či dokonce polovojenských sil při potlačování vnitropolitických nepokojů daleko brutálnější, neboť počty obětí nepokojů v poválečném Německu v letech 1918–1920 nebo v čase ra-

Masarykův lid

kouské občanské války v únoru 1934 se počítaly ne na desítky, jako tomu bylo v ČSR, ale na stovky a tisíce. Například při potlačování tzv. Bavorské republiky rad

(7.4.–3.5.1919) bylo usmrceno 606 osob, z toho 355 civilistů.

Zdeněk Vášek

Otištěná stat' přibližuje prostředí, minulost i současnost městečka Polná na Jihlavsku, s nímž je spjat dramatický případ tzv. hilsneriády.

POLNÁ A HILSNERIÁDA

Na přelomu letošního března a dubna uplynulo již 120 let od vypuknutí tzv. hilsneriády, kdy tříadvacetiletý židovský mladík Leopold Hilsner byl obviněn z vraždy křesťanské dívky, jež se měla stát obětí rituálního zločinu. Hilsneriáda se stala nejvýraznějším projevem antisemitismu v české společnosti v době před první světovou válkou. Tato neblahá historická událost je trvale spjata s městečkem Polná, které se nachází na české straně někdejší česko-moravské zemské hranice, nedaleko Havlíčkova (dříve Německého) Brodu.

Trvalými připomínkami oněch tragických událostí, kdy v lese Březina nedaleko Polné byla 1. 4. 1899 nalezena usmrcená devatenáctiletá švadlena Anežka Hrůzová, jež byla zavražděna o dva dny dříve, jsou především symbolický hrob v místě nálezů těla oběti tohoto zločinu a Anežčin skutečný hrob na polenském hřbitově.

Tato místa, byť spojená s událostmi, které se odehrály vlastně již v předminulém století, jsou ovšem stále svědky

nejrůznějších antisemitských provokací, z nichž k té nejznámější v poslední době došlo roku 2015, kdy představitelé krajně pravicové Národní demokracie Adam B. Bartoš a Ladislav Zemánek během své cesty do Polné navštívili hrob Anežky Hrůzové i místo, kde byla zavražděna. Zde pak zanechali ceduli s její údajnou fotografií, k níž mimo jiné napsali: „Její smrt český národ semkla a s naléhavostí mu ukázala nutnost řešení židovské otázky. Židovská otázka nebyla dosud uspokojivě vyřešena.“

K podobným antisemitským provokacím v Polné došlo ale již dříve, například roku 2007 nebo i v roce 1999, kdy dávné i soudobé projevy antisemitismu v souvislosti se 100. výročí hilsneriády odsoudila polenská městská rada.

Navzdory těmto extrémistickým projevům je současná Polná městem, které v demokratických poměrech po listopadu 1989 nachází cestu ke své minulosti, jejíž významnou součástí byla až do druhé světové války i židovská komunita.

Masarykův lid

Synagoga v Polné

Kulturní, společenské a ekonomické aktivity polenských židů jsou v tomto městě zřetelné i dnes, třebaže žádní izraelité v současnosti zde již nežijí.

Synagoga v Polné

Židé přicházeli do Polné již od středověku a koncem 17. století začal jejich počet narůstat. V roce 1680 vydal Ferdinand z Dittrichsteina nařízení o výstavbě židovského města na tzv. Horním městě. Unikátní urbanistický projekt je dodnes zachován včetně rabínského domu a synagogy.

Původně barokní synagoga byla vystavěna roku 1684. V sousedství synagogy vznikl přístavbou patra roku 1717 židovský obecní dům, zvaný Rabínský. Dnes v něm jsou expozice muzea – v přízemí se nachází byt šámese a tzv. černá kuchyně, v suterénu je pak vstup do mikve a v patře je umístěna expozice bytu rabína a tzv. zimní modlitebna pro 30 osob.

Polenská synagoga podlehla několika požárům, vždy však byla obnovena a rozšířena. Uzavřeli ji až nacisté v době okupace.

Na počátku padesátých let budovu zakoupila Církev československá, avšak bohoslužby se zde již nikdy nekonal, neboť po rozhodnutí komunistických úřadů se z tohoto svatostánku stalo skladiště barev a chemických hnojiv, a proto stavba chátrala. Její tehdejší žalostný stav je dokumentován několika fotografiemi ze sedmdesátých a osmdesátých let.

Až Klub za historickou Polnou zachránil synagogu před zamýšlenou demolicí. Dne 19. července 1994 byla synagoga společně s rabínským domem navrácena Židovské obci v Praze a v září roku 2000 byla po celkové rekonstrukci otevřena. Dnes slouží jako Regionální židovské muzeum. Vstup je umožněn jak do mužské části, tak do horní ženské galerie. V mužské části je umístěna expozice o historii Židů v Polné. Synagoga je majetkem Federace židovských obcí v České republice. Je chráněna jako kulturní památka České republiky.

Ghetto

Trojúhelníkový půdorys ghetta se rozšiřoval směrem od úzkého hlavního vchodu od městské brány. Ve spodní části stojí rabínský dům s průchodem na dolní náměstí ghetta a synagoga, okolo níž prochází Lázeňská ulička, ve které se nacházela škola. Dolní rabínský plácek vznikl při rozšíření ghetta v roce 1740.

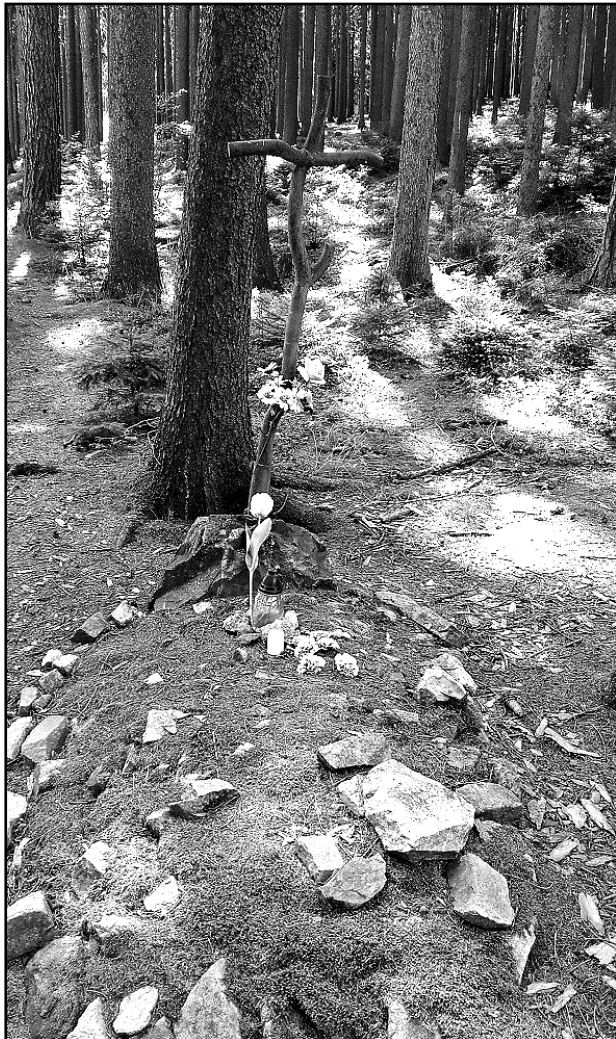
Ghetto postihlo několik požárů a většina domů je dnes novodobě přestavěna, ale i tak si toto místo zachovalo své osobité kouzlo. Počet židů v Polné byl nejvyšší v první polovině 19. století, kdy jich zde žilo kolem sedmi set. Uvolnění společenských poměrů a lepší pracovní příležitosti ve velkých městech ale způsobily i v Polné odliv izraelitů z města.

Na počátku dvacátých let 20. století zde podle sčítání lidu žilo

Interiér synagogy v Polné

Masarykův lid

Místo vraždy Anežky Hružové v lese Březina

Hrob Anežky Hružové

Židovský hřbitov v Polné

Masarykův lid

67 židů. Při sčítání obyvatel z roku 1930 jich bylo evidováno již jen 51.

V roce 1938 udělila Polná domovské právo několika rodinám vídeňských židů, kteří uprchli do ČSR po nacistickém záboru Rakouska. V roce 1942 museli místní občané židovského vyznání odejít do transportů. Nacistickou genocidu přežili 3 z celkového počtu 63 polenských židů, avšak žádný z nich se do Polné nevrátil.

nepravidelných řadách okolo 1000 – 1300 (údaje se liší) náhrobků, z nichž mnohé jsou cennými památkami barokními či klasicistními. Márnice byla postavena v roce 1887, dnes je z ní jen torzo, jímž se vchází na hřbitov. Z roku 1995 pochází nový vstup s mříží kovanou jihlavským umělcem Erwinem Habermannem.

Větší část rozlehlého hřbitova se nachází v dobrém stavu, nejhorší stav je paradoxně v místech, kde jsou nejnovější náhrobky. Velká část jich je bohužel povalena či rozbita. Nejstarší náhrobní kámen pochází z roku 1683, nejmladší z roku 1991. Areál udržuje skupina místních nadšenců, jimž v činnosti pomáhá od roku 1996 Spolek na záchranu židovských památek.

Ohlédnutí za osudy Leopolda Hilsnera

Tzv. Hilsnerův případ se proměnil, a to vinou značné části českého tisku, především pak *Národních listů*, v nechutnou antisemitskou štvanici a Leopold Hilsner byl nakonec ve dvou proti němu vedených procesech (v Kutné Hoře v září 1899 a v Písku v listopadu 1900) odsouzen k trestu smrti, který mu byl změněn roku 1901 až milostí císaře na doživotní žalář. Stalo se tak nepochybně i díky odvážnému vystoupení T. G. Masaryka, který o procesu na podzim roku 1899 vydal známou brožuru *Nutnost revidovat proces Polenský*, čímž zpochybnil pověru o rituální vraždě, třebaže i T. G. Masaryk měl k Hilsnerovi kritický vztah, a to především vzhledem k jeho předchozímu životu společenského ztroskotance.

Zatímco Masarykova úloha v hilsneriádě je dosud často připomínána, do zapomenutí se vytratila statečná činnost Hilsnerova obhájce dr. Zdenko Auředníčka, který tehdy byl – podobně jako Masaryk – vyobcován ze „slušné“ české společnosti.

Události z let 1899-1900 měly neblahý dopad i na nejbližší Hilsnerovy příbuzné – jeho matka Marie a bratr Moritz si změnili příjmení a museli z Polné odejít do Velkého Meziříčí, kde měli domovské právo. Hilsnerova matka Marie, která se nedožila propuštění svého syna z vězení, zde zemřela 13. 8. 1908 a pod jménem Himmelreichová byla pohřbena na místním židovském hřbitově.

Leopold Hilsner byl propuštěn na jaře roku 1918, krátce před rozpadem Rakouska-Uherska, změnil si jméno na Heller a o deset let později ve Vídni zemřel. Text na jeho náhrobku připomíná, že Leopold Hilsner se stal obětí pověry o rituální vraždě. Právně však Hilsner nikdy rehabilitován nebyl, a proto nejružnější antisemitské weby jej stále označují „za židovského vraha

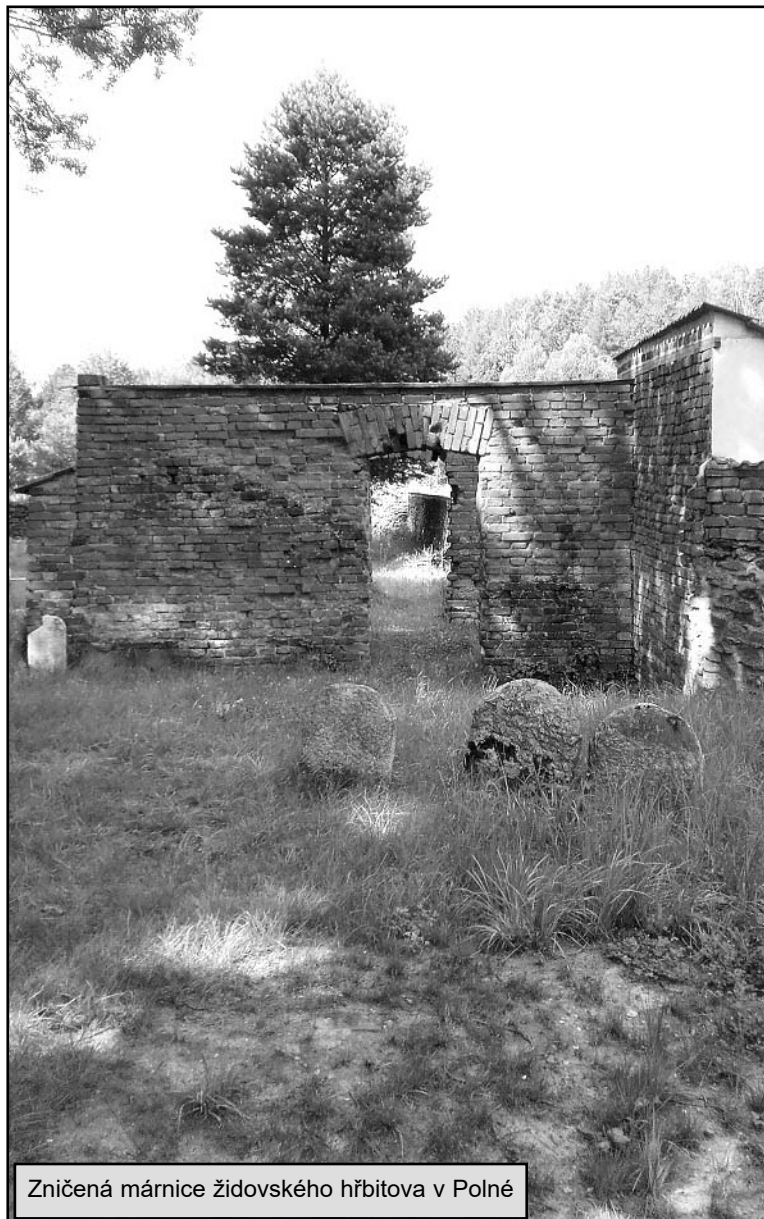

Vstupní branka na židovský hřbitov v Polné

Židovský hřbitov

Židovský hřbitov v Polné – další významná připomínka zdejší židovské tradice – byl založen koncem 16. století na svahu nad potokem Šlapanka na okraji polenského Dolního města nedaleko míst, kde původně žila židovská komunita. Byl několikrát rozšiřován a dnes je na něm zachováno v 32

Masarykův lid

Zničená márnice židovského hřbitova v Polné

křesťanské panny“. Skutečného pachatele tohoto nedokonaného sexuálního zločinu spáchaného v le- se Březina 29. 3. 1899 se nikdy nepodařilo vypá- trat.

Nezodpověditelnou otázkou zůstává, jaký by byl další Hilsnerův osud, kdyby se dožil příchodu nacistů do Vídně v březnu 1938 – pravděpodobně by byl velmi krutý. Jeho bratr Mořic se stal za druhé světové války obětí nacistického rasového vyhlazování.

I když se – jak již bylo připomenuto – městská samospráva v Polné již před dvaceti lety distanco- vala od projevů dávného antisemitismu někdejších polenských občanů z roku 1899, Polná dosud postrádá Masarykův pomník či alespoň Masarykovu ulici a samotného Leopolda Hilsnera ve veřejném prostoru připomíná – (kromě expo- zice muzea) pouze název jedné místní restaurace („U Hilsnera“), a to v těsné blízkosti bývalého ghetta.

Dům, kde Hilsner v Polné žil, není nijak o- značen, kdežto na domě ve Vídni, kde ve dvacátých letech bydlel, mu byla 25. dubna 2002 odhalena pamětní deska.

Události z roku 1899 jsou v Polné stále živé (a možná i velmi citlivé) dosud, a proto se s vel- kým zájmem místních lidí setkal dvojdílný tele- vizní film režiséra Viktora Polesného *Zločin v Polné*, který byl uveden Českou televizí na přelomu ledna a února 2016. Jeho premiéra se uskutečnila již 22. ledna 2016 v polenském kině za přítomnosti tvůrců filmu.

Viktor Čížek, Zdeněk Víšek
Fotografie Viktor Čížek

Do monstrprocesu s Miladou Horákovou byl jako třináctý obžalovaný začleněn advokát Jiří Křížek, jehož portrét s někte- rými dosud málo známými poznatky přináší následující star'.

NOBLESNÍ PRÁVNÍK VE SPÁRECH KOMUNISTICKÉ JUSTICE

JUDr. Jiří Křížek byl pražský právník – advokát, který se pro výkon advokátní činnosti dostal do hledáčku komuni- stické policie. Byl souzen v procesu s JUDr. Miladou Horákovou, i když nikoho z ostatních souzených neznal. Přesto byl přiřazen ke skupině, která měla ve vzájemném spolčení vyvíjet snahu o změnu lidově-demokratického zřízení.

Jiří Křížek se narodil v roce 1893 a vyrůstal v harmon- ickém prostředí v rodině bankéře. Jeho tatínek Adolf byl přednostou Banky Slavia, maminka byla v domácnosti. Měl

jednu starší sestru Bělu. Dětem se dostalo tradiční výchovy v katolickém duchu. Rodina žila na Vinohradech, kde mladý Jiří studoval na gymnáziu. Byl pilným žákem, zejména jazyky byly jeho silnou stránkou. V roce 1912 začal stu- dovat na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, kterou po pětiletém studiu ukončil.

Mladý Jiří Křížek byl milovníkem zvířat, zejména psů a koní. Věnoval se jezdeckví a u tohoto sportu poznal i svou budoucí manželku Annu. V roce 1923 se s Annou oženil. Manželství zůstalo bezdětné.

Masarykův lid

J. K. jako voják v 1. světové válce

Tak jako spousta jiných mladých advokátů i Jiří Křížek odešel v začátcích své advokátní kariéry na Slovensko. Rychle se vmísil do místní komunity a zejména do diplomatických kruhů, k čemuž mu zcela jistě pomohly jeho jazykové dovednosti a noblesní chování. Se svou ženou žili čilým společenským životem a měli mnoho přátel mezi prvorepublikovou inteligencí.

Jiří Křížek působil v Bratislavě téměř 20 let a viděno zpětně, bylo to zřejmě pro něj nejšťastnější období života.

I v Praze se mu profesně dařilo. Diplomatičké kontakty z Bratislavy uměl využít i v Praze a povedlo se mu vybudovat zajímavou klientelu – mezi jeho klienty patřilo několik zastupitelstev cizích států sídlících v Praze, třeba Velké Británie, Spojených států amerických, Indie a další.

Své advokátní služby rovněž poskytoval významným šlechtickým rodům, Schwarzenbergům, Kinským nebo Lobkowiczům.

Dr. Křížek spolupracoval přede-

vším s britským vicekonzulem a s Haroldem Gibsonem, zaměstnancem britského konzulátu v Praze. Předmětem jejich kontaktů byla jak politická, tak i ekonomická situace v tehdejší Československu.

JUDr. Křížek zprostředkoval Britům i část trestního spisu Heliadora Píky. Jiří Křížek měl podle vlastní výpovědi ze spisu získat informace týkající se trestných činů odsouzeného generála a ty části obžaloby, které popisovaly špiónážní činnost Píky pro Angličany.

J. K. se ženou Annou v době působení na Slovensku

Komunisté vinili Jiřího Křížka i z napomáhání při ilegálních odchodech některých československých občanů z ČSR. Především se jednalo o vystěhování občanů z řad bohatých podnikatelů a příslušníků bývalé šlechty. Takto pomohl několika klientům, třeba hraběti Kinskému, princů Lobkowiczů se syny nebo hraběnce Dobřenské s dětmi.

Dr. Křížek byl advokátem knížete Karla Schwarzenberga a po jeho odchodu ze země pro něj spravoval majetek včetně Orlického zámku. S knížetem Schwarzenbergem komunikoval prostřednictvím necenzurované diplomatické pošty.

J. K. se ženou Annou, sestrou Bělou a švagrem prof. Mackem o Vánocích 1968 ve Vancouveru

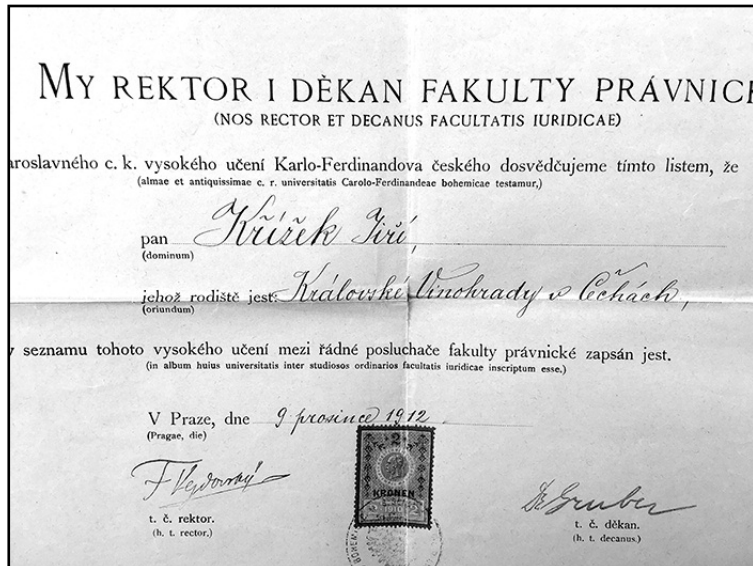

J. K. se ženou Annou v roce 1970

J. K. ve své pracovně

Masarykův lid

Obvinění Jiřího Křížka v procesu s Miladou Horákovou souviselo s jeho činností advokáta. Samozřejmě mu velice přitížilo, že se stýkal s představiteli západních a tedy nepřátelských mocností a že pracoval pro bohatou českou šlechtu.

Byl obviněn ze spáchání zločinu velezrady a vyzvědačství. Rozvrtné činnosti se měl dopouštět pomocí sil zvenčí.

Hlavní líčení proběhlo před Státním soudem v Praze ve dnech 31. května až 8. června 1950. Jiřímu Křížkovi žádná zvláštní pozornost v procesu věnována nebyla, jeho trestná činnost byla v hlavním líčení trestním senátem posouzena velice rychle, stačila k tomu něco víc než jedna hodina.

Státní soud uložil Jiřímu Křížkovi trest těžkého žaláře na dvaadvacet let, peněžitý trest ve výši 150 000 Kč, konfiskaci celého jmění a ztrátu občanských práv na dobu 10 let. V rozsudku soud odůvodnil vinu Jiřího Křížka tím, že se propůjčil špionážní činnosti ve prospěch imperialistických mocností.

Jiří Křížek si svůj trest odpykával v několika věznicích, prošel Mirovem, Valdicemi, nebo Leopoldovem.

Duplikát ODDACÍ LIST.

Magistrát hlavního města Prahy potvrzuje, že v jeho úřední knize oddávek svazek 22. na stránce 245. u č. 149. jest zapsáno:

Rok, měsíc a den slatku	ženici	nevěsta
19. 2. 22	Jiří Křížek	Anna Matějovská
Rodiště	Křiváň	Praha
Zaměstnání	advokát, kom. soud.	
Bydliště	Pratelská 10. 10.	Praha III. 1366.
Náboženství	katol. reform.	bez vyznání.
Věk	mar. 27. května 1895	mar. 11. května 1895
svoboda	svoboda	svoboda
svědek(a) rozložení(a)	Josef Křížek, propuštěný	Josef Matějovský, propuštěný
Jméno, příjmení a státní občanství	Josef Křížek, propuštěný	Josef Matějovský, propuštěný
Jméno, příjmení a bydliště svědků	Josef Křížek, propuštěný	Josef Matějovský, propuštěný
Jméno a hodnost oddávajících úředníků	Josef Křížek, propuštěný	Josef Matějovský, propuštěný
Odstranění překážek slatku		

Ověření.

pro pana JUDRA. Jiřího Křížka, št. lpt. jezd. v zál., narozeného dne 24. května 1895, že konal u velitelství revoluční gardy okresu stanoviště Malá Strana - ministerstvo finanční činnou službu vojenskou od 5. května 1945 do 10. května 1945.

V Praze dne 20. června 1945.
Velitelství R. G. ministerstva finanční:

Razítko.
Jaroslav Kapinka v. r.
Dr. Vaníček v. r.
Gustav Jasek v. r.

Opětovaný opis souhlasí doslovně s originálem, k němuž jsem se seznámil, a s tímto souhlasím.

V Praze dne 20. června 1945.

Dokladem souhlasí komisař v Praze ze dne 15. srpna 1942 č. 1672 podle § 3 odst. 3 opatření vyhlášeného dne 15. XI. 1938 č. 265 Sb. z. a n. a opatření vyhlášeného dne 15. XI. 1938 č. 265 Sb. z. a n. a opatření vyhlášeného dne 15. XI. 1938 č. 265 Sb. z. a n.

Masarykův lid

Po celou dobu výkonu trestu si zachoval negativní pohled na komunistické zřízení. Nezapojoval se do žádných agitačních akcí organizovaných vedením věznic.

Jiří Křížek ve vězeních onemocněl, svou roli hrál i fakt, že ke konci svého pobytu ve vězeních mu bylo již téměř sedmdesát let. Manželka Anna žádala v roce 1955 o přerušení výkonu trestu ze zdravotních důvodů, nicméně neúspěšně.

Rovněž neúspěšný byl ve sporech se státem ohledně toho, zdali se na něj vztahují amnestie z let 1960 a 1962. Prezident republiky udělil nakonec Jiřímu Křížkovi 9. prosince 1963 milost pod podmínkou sedmi let bez spáchání úmyslného trestného činu.

Po propuštění z vězení se stáhl do soukromí a věnoval se manželce a přátelům. Do justice se již nevrátil. Jelikož byl zcela bez prostředků, pracoval i ve vysokém věku v knihkupectví.

V roce 1968 se ještě na krátkých několik měsíců dostal do Kanady do Vancouveru, kde žila jeho sestra Běla po spěšném odchodu z Československa. Manželem Běly byl významný český národohospodář, poslanec a pátečník profesor Josef Macek, kterému po Únoru 1948 hrozilo zatčení. Rodina proto odjela do USA, kde profesor Macek dostal místo na univerzitě v Pittsburghu. Manželé Mackovi žili v důchodu u svých dětí v kanadském Vancouveru. Jiří Křížek dokonce zvažoval, že by v Kanadě s manželkou zůstal trvale.

Zemřel v září 1975 v Praze po krátké nemoci, jen pár dní po své manželce. Pohřbený je v rodinné hrobce na Olšanských hřbitovech.

Erika Mačáková

Uveřejněná kapitola z knihy Zory Dvořákové: Z letopisů třetího odboje (1992) odkrývá skutečnosti z života našich občanů po druhé světové válce, které jsou širší veřejnosti téměř neznámé.

V SOVĚTSKÉM GULAGU

Naše veřejnost se až po 17. listopadu 1989 dozvěděla o faktu, že někteří mladí muži, ba dokonce téměř ještě chlapečci, z východního Slovenska byli již v letech 1944–1945 zavlčeni do sovětských koncentráků. Ještě dnes (v r. 1992) se udává, že na Dálném východě a ve středosijských republikách jich žije na dvanáct set. Zastrasení lživými zprávami a demagogickými výmysly o tom, co by se s nimi dělo, kdyby se vrátili do své vlasti, nechtějí o svém původu mluvit.

Někteří z nich se v době existence Slovenského štátu kompromitovali přílišnou agilností v Hlinkových gardách. To však nikomu nedávalo právo, aby s nimi naložil bez soudu a zcela nezákonně.

Velitelé a politrucci Rudé armády, postupující přes Slovensko na Západ, svévolně na ně udělali zátah. Do rukou NKVD se dostali nejen někteří hlinkovci, ale také lidé naprosto nevinní. Jejich osud patří k tragickým kapitolám československo-sovětských vztahů.

Takovým otřesným případem je osud Pavla Tunáka, který byl jako devatenáctiletý chlapec odvléčen NKVD z Ružomberoku již začátkem dubna 1945. Celých deset let prožíval peklo v sovětských koncentracích. Odvlekli ho do Krasnojarského kraje na Sibiři. Poznal Archangelsk i Murmansk. Odtud ho poslali na Kamčatku, kde pracoval s obdobně postiženými až do listopadu 1954. Tehdy je tu objevila delegace mezinárodního Červeného kříže a sovětským orgánům nezbyvalo nic jiného, než aby je ešalonem transportovaly k našim hranicím.

Sám o svých zkušenostech zaznamenal toto: „Cesta trvala rovných šest měsíců, osmnáct nás během transportu roztrhali vlci. Když jsem se konečně po dlouhých útrapách dostal domů, vlastní matka mě vůbec nepoznala. Vážil jsem

živé váhy čtyřicet sedm kilogramů. Matka mi říkala, že ona již syna nemá, že sovětské orgány jí poslaly oznámení, že Tunák Pavel Matušovič zemřel. Ale Boží prozřetelnost chtěla jinak, já jsem ostal na živu a vrátil jsem se po desetiletém utrpení domů z bolševického ráje, kde jsem jedl potkany a z koňského trusu vybíral nestrávený oves a se slupkami z brambor jsme si dělali placky a to jsme jedli, poněvadž jsme měli strašný hlad.

Pracovali jsme denně dvanáct hodin včetně všech nedělí a svátků. Ráno jsme fasovali sedmáct dekgramů chleba a polévku a večer to samé. Za celých deset let jsem neviděl cukr, ovoce, žádné vitamíny ani bílkoviny, proto nám vypadaly všechny zuby a skorem všechny vlasy.“

Avšak ani po návratu domů se jeho situace nezměnila k lepšímu. I to stojí za zaznamenání v jeho vlastním podání: „Po návratu domů asi za měsíc mě volali na krajský výbor KSČ, kde mi nabízeli výhodnou práci, když budu vyprávět o Sovětském svazu, jaká je to vysoce vyspělá země na technické a kulturní úrovni s bohatými revolučními tradicemi. Já jsem jim na to řekl, „tovarišči“, vždyť v Sovětském svazu jsem byl já a ne vy, a to plných deset let. Já musím lépe znát Sovětský svaz a život v něm, než vy je znáte z novin, knížek anebo marxisticko-leninských příruček a brožurek.

Nabízeli mi, že můžu vodit naše delegace do Sovětského svazu. Já jsem jejich nabídku odmítl a řekl jsem jim, že půjdu raději na šachtu – což jsem i udělal. Jenomže na šachtě jsem se ani pořádně nerozhlédl a už jsem putoval do kriminálu do Heřmanic, taky na šachtu, jenom už ne jako civilní ale jako mukl. Pracoval jsem v Heřmanicích čtrnáct měsíců.“⁽¹⁾

Když šel v roce 1980 do důchodu, nebylo mu do něho započítáno deset let strávených v sovětských koncentracích.

Masarykův lid

Případ Pavla Tunáka umožňuje průhled do problému odvlečených lidí z našeho území na Sibiř již v roce 1945 – problému, který je ještě dnes živý.

Avšak zavlčení našich lidí do Sovětského svazu docházelo i v pozdějších letech.

Takových případů jako je případ Stanislava Nurky, není sice mnoho, avšak zcela výjimečný také není. Jsou v něm některé okolnosti, které zůstávají neobjasněné. Jenomže čím víc se od těch dob vzdalujeme, tím se naděje na jejich rozluštění zmenšuje. Dnes se už dá těžko zjistit, v čem byl počátek, co bylo plodem omylu či nedorozumění, z nichž vzešly strastiplné následky. Anebo to bylo od začátku připravováno, byl to úmysl a zvěle těch, kteří od roku 1948 ovládli v Československu politickou scénu? Těžko se zjistí konkrétní viníci. Přesto základní obraz tohoto případu je jasný. StB a MGB jako mocenské nástroje komunistické totality tu sehrály hlavní roli.

Stanislav Nurko se narodil v Michalovicích 1. dubna 1926. V roce 1948 mu bylo dvaadvacet let a musel nastoupit vojenskou prezenční službu. Odveleli ho až na druhý konec republiky do Karlových Varů.

Západní hranice státu se tehdy měnila v ostře sledované pásmo. Ilegální přechody a útoky do emigrace tu byly téměř na denním pořádku. V Karlových Varech se objevovali lidé, kteří jen zdánlivě vypadali jako lázeňští hosté. Jedné noci zmizeli, aniž by po sobě zanechali jakoukoliv stopu.

Stanislav Nurko během vycházek, které jako voják prezenční služby míval, se náhodně seznámil, nebo se jen dal do řeči s některým z těchto lidí. Byla to běžná setkání, jaká prožívá každý z nás dnes a denně, je-li mezi lidmi. Stanislav Nurko jim nepřikládal žádný význam, navíc v těch týdnech měl osobní starosti. Zdravotní potíže, kterým zpočátku nevěnoval pozornost, se zhoršovaly. Skončil na marodce, pak na různých vyšetřeních v nemocnici.

Nemoc se natolik zhoršila, že v lednu 1949 byl z výkonu služby propuštěn a byla mu přiznána několikaměsíční zdravotní dovolená.

Odjel k rodičům do Michalovců. Doma se mu zdraví zvolna navracelo. Koncem května se měl vrátit do svého vojenského útvaru. Avšak 13. května 1949 se v bytě jeho rodičů objevili příslušníci StB. Zatkli ho a následujícího dne převezli do Ruzyně. Důvod zatčení mu znám nebyl.

V prvním šoku, v stavu ohromení, co se to s ním stalo, ho nechali dalších sedm dní. Pak ho odvedli k prvnímu výslechu; trval řadu hodin a Stanislav Nurko konečně pochopil, že ho podezřívají ze styku s tzv. protistátními živly. Z vyšetřování vyrozuměl, že někteří jeho známí byli rovněž zatčeni a že se mu vyšetřovatelé snaží dokázat ilegální činnost napojenou na zahraniční síť. Protože nepoužili násilí, dokázal vzneseným obviněním čelit a kategoricky je odmítnout.

Uběhl další týden, než o něho opět projevíli zájem. Odvezli ho do vnitřní Prahy, kde na oddělení StB uviděl v kanceláři, kam ho přivedli, skupinku asi pěti civilistů a jednoho sovětského důstojníka v hodnosti majora. Po třiceti minutách, které se zdály věčností, ho konečně příslušník StB oslovil a konstatoval, že jeho situace je beznadějná. Pak ho vyvedli z budovy a asi po sto metrech chůze se zastavili před

krytým gazíkem, na jehož plošině stál sud od benzínu a dva sovětské vojáky.

Přikázali mu, aby si sedl na podlahu auta a rukama a nohama objal sud. Upozornili ho, aby se o nic nepokoušel. Na jeho dotazy, co se to s ním děje a kam ho vezou, nereagovali.

Posadil se k sudu a jak mu nařídili, objal ho. Po obou stranách sudu se usadili sovětské vojáky a své automaty namířili na něho.

Řidič nastartoval. Namířených automatů se přestal bát. Pochopil, že ho chtějí mít živého. Marně si však lámal hlavu, kam ho vezou, protože z vozu ven neviděl. Jízda se protahovala, hodiny běžely.

Když vůz konečně zastavil, nevěřil vlastním očím. Ocitl se v Rakousku, v Badenu, v tamější sovětské zóně. Již dříve slyšel o tomto kanálu, kterým byli do rukou Sovětů přepravováni nejen českoslovenští občané, ale občané i jiných národností, na nichž Sovětský svaz měl zájem. Mezi lidmi se říkalo, že kdo jednou takhle uvízne, cesta zpátky pro něho neexistuje.

Vyšetřovatelé v Ruzyni sice na Stanislava Nurku ruku nevztáhli, zato tady mu to bylo mnohonásobně vynahrazeno. Pud sebezáchovy ho udržel při smyslech. Asi po měsíci trápení, když z něho nevytloukli žádné doznání, ho převezli do Užhorodu, kde jeho vyšetřování převzalo MGB (Ministerstvo státní bezpečnosti).

Z dosavadního šetření o něm věděli, že má rád své rodiče a miluje svůj rodný kraj. Protože byl od něho vzdálen pouhých pětaticet kilometrů, začali ho citově vydírat. Tvrdili mu, že jen na něm záleží, zda se za několik dní vrátí domů, nebo zda svůj domov už nikdy neuvidí. Vycítil, že v něm chtějí vzbudit úzkost o osud rodičů. Jenomže jejich úsilí bylo marné. Neměl co přiznávat.

Po třech týdnech intenzivního (a pro ně neúspěšného) vyšetřování ho ostříhali dohola a odvezli do Kijeva. Následovalo šest měsíců vyšetřování na kijeviském MGB. To už se psal rok 1950. Ačkoliv ho psychicky nezdovali, přál si, aby tohle martyrium skončilo. Byl přesvědčen, že ubíjející život v lágru je snesitelnější než den po dni odolávat bestiálním metodám vyšetřovatelů.

Konečně obdržel rozsudek tzv. Zvláštní rady při ministerstvu vnitra SSSR, kterým ho odsuzovali na deset let ztráty svobody. Rozsudek mu byl předložen k podpisu, ale on ho odmítl podepsat. To však nic nezměnilo na jeho osudu.

Pro Stanislava Nurku začalo putování po sovětských koncentracích. Z kijeviského vězení byl eskortován do speciálního tábora pro politické vězně v Kengire v Kazachstanu. Tady pobyl dva měsíce, a pak ho převezli do tábora Spask, kterému pro zdejší ztřeštěný režim vězni říkali Dolina smrti a toto označení se rozšířilo i mezi civilním obyvatelstvem.²⁾

V roce 1952 byl převezen do tábora na Tajmyrském poloostrově, v prostoru nynějšího města Noril'sk. V těchto letech, která mu připadala jako bloudění v kruhu, se pro něho stalo světlým bodem setkání s československým občanem dr. Borisem Jandou, který se v táboře objevil jako Nurkův spoluvězeň. Dlouho však spolu nebyli. V roce 1953 je převezli na Kolymu, odkud dr. Jandu převedli do sou-

Masarykův lid

středovacího tábora pro cizince. Stanislav Nurko zůstal ve speciálním táboře na Kolymě až do roku 1956.

V září téhož roku mu oznámili, že má odjet do Moskvy na československé velvyslanectví. Očekával nějakou další záležitost, něco, čím se jeho situace ještě zhorší.

Ačkoliv zpráva, která na něho v Moskvě čekala, byla pro něho dobrá, přesto dokreslovala a násobila svět zrůdnosti, v němž se pohyboval od okamžiku zatčení v Michalovicích. Na československém velvyslanectví se dozvěděl, že po něm z podnětu jeho rodičů několik roků marně pátrali a až teprve v roce 1956 zjistili, kde se nachází.

Oznámili mu, že se může vrátit domů. Avšak to nebylo vůbec snadné. Při sovětské těžkopádnosti a byrokratické nehybnosti uběhly další měsíce, než se mu to podařilo. Ačkoliv do Moskvy přijel v září 1956, musel čekat až do března 1957, než mu sovětské úřady prostřednictvím velvyslanectví vydaly řádné vycestovací povolení.

Během těchto měsíců také obdržel doklad, který absurdnost a úděsnost jeho případu završil. Dosáhl ho opět prostřednictvím československého velvyslanectví a vydal ho Vojenský tribunál Kijevského vojenského okruhu. Tento doklad ve slovenském překladu zní: „27. decembra 1956, číslo 914/0-56. m. Kijev, Artema 59. Pri odpovedi odvolávajú sa na naše číslo a dátum. Potvrdenie. Vec o obvinení Nurko Stanislava Michajloviča, narodeného roku 1926, revidovaná vojenským tribunálom Kijevského vojenského okruhu dňa 14. augusta 1956. Usnesenie zvláštnej prorady pri Ministerstve štátnej bezpečnosti SSSR zo dňa 10. februára 1950 ohľadom NURKO Stanislava Michajloviča je ODVOLANE a pokračovanie ZASTAVENE pre nedostatok dokazov potrebných k zostaveniu žaloby. Místopredseda vojenského tribunálu Kijevského vojenského okruhu plukovník justice: Zachorčenko, v. r. “³⁾

Doklad byl opatřen kulatým razítkem s označením Vojenský tribunál Kijevského vojenského okruhu.

Stanislav Nurko měl konečně v rukou potvrzení, že důkazy pro jeho obvinění neexistovaly. Přesto byl z domova odvrácen a odsouzen na deset let, z nichž podstatnou část strávil v sovětských koncentracích.

V letech, která mu ukázala zešklebenou tvář sovětské justice, poznal, že v Sovětském svazu člověk nemá žádnou hodnotu. I když se prokáže, že s ním bylo nakládáno nezákonně, žádné nápravy a satisfakce se nedočká.

Po návratu domů, všichni mu doporučovali, aby mlčel o tom, co viděl a zažil. Aby byl rád, že vůbec vyvázl, že si zachránil zdravou kůži. Ať pochopí, že v komunistickém státě, který je ve vazalském postavení vůči SSSR, se spravedlnosti nedočká.

Po letech mlčení přece promluvil. Bylo to v roce 1969. Se svým případem se obrátil na předsednictvo vlády ČSSR a na krajský soud v Košicích. Z obou stran obdržel stejnou odpověď: jeho případ by měl řešit zákon o mimosoudní rehabilitaci. Jenomže takovýto zákon neexistoval. Odpověď to byla nepřesná a sledovala jediný cíl: tento choullostivý případ dostat ze stolu. Správně měla znít, že Stanislav Nurko musí své nároky na rehabilitaci a odškodnění požadovat na Sovětském svazu, avšak problém je v tom, že není jeho občanem. Hlavní však bylo, že se zástupci československého státu neodvažovali před sovětskými představiteli vůbec o něčem takovém mluvit. Ostatně sami zastávali názor, že osud jednotlivce, navíc nekomunisty, je záležitost naprosto zanedbatelná.

Výrok předsednictva vlády ČSSR a krajského soudu v Košicích Stanislavu Nurkovi potvrdil to, co mu od začátku říkali přátelé – že se v komunistickém státě spravedlnosti nedočká.

Poznámky:

- 1) Dopis Pavla Tunáka předsedovi KPV Rudolfu Penickému, 20. září 1990, Ústřední archiv KPV, Praha.
- 2) Viz Alexander Solženicyn: Souostroví Gulag, 3. díl, kapitola Čtyřicet dní v Kengiru, Praha 1990.
- 3) Dopis Stanislava Nurka KPV, 23. března 1990, (přiložena xeroxová kopie rozhodnutí Vojenského tribunálu Kijev. vojen. okruhu z 27. prosince 1956), Ústřední archiv KPV, Praha.

Zora Dvořáková

ZE VZPOMÍNEK PAMĚTNÍKŮ

Otištěná ukázka z díla Ferdinanda Peroutky Budování státu II. potvrzuje, že problémy, s kterými si na svém začátku potýkala Československá republika, byly obrovské a zásadního charakteru. V tomto případě jde o boj proti silicím vlivu levice (komunistů) v sociální demokracii.

PRVNÍ ROZKOL V SOCIALISMU

(Ferdinand Peroutka - Budování státu II.)

21. března 1919 se sešlo zastupitelstvo sociálně demokratické, a ostatní koaliční strany, naplněné obavami, téměř přikazovaly tomuto zasedání, aby vyneslo ortel nad komunisty, aby určitě a jasně řeklo, chce-li bolševické hnutí podporovat nebo proti němu vystoupit, a aby státní politice vůbec prokázalo dobrodiní jistoty. Zastupitelstvo se

rozmýšlelo jako Hamlet. Vzpomenulo na své lednové usnesení, které bylo sice učiněno v tomto žádaném smyslu, které však přes to žádného vlivu nemělo, poněvadž aparát strany, jsoucí v rukou přívrženců levice, usnesení ignoroval. Má se to zkoušet ještě jednou? Většina zastupitelstva, také Habrman a Bechyně, se přiklonila k názoru, že zatím není

Masarykův lid

možné proti levici podniknout něco účinného a že třeba dále vyčkávat. Jediní dva poslanci, Modráček a Hudec, žádali jasné rozhodnutí. Kárali střed z nerozhodnosti; mluvili o kereňstině; varovali, že je poslední chvíle a že už příště budou mít komunisté v zastupitelstvu většinu. Byli oslyšeni, a to i těmi, kteří rádi by jednali podle jejich rad, ale neodvažovali se. Modráček navrhl rezoluci, která byla zamítnuta všemi hlasy proti čtyřem. Sociální demokracie nedala svým spojencům v koalici žádnou odpověď.

Modráček a Hudec nemluvili tak poprvé. Žádali vytrvale vyloučení komunistů ze strany od toho okamžiku, kdy se první Leninův agitátor objevil v Čechách. Oba se za války stali známými ostrým potíráním Šmerala. Byli nyní první mezi těmi, kdo hlásali, že socialismus si musí ukládat odřikání ve prospěch republiky. Výboje socialismu zdály se jim méně důležitým zájmem, než upevnění nového státu. Jejich srdečnému a nelíbenému nacionalismu (byli ochotni obětovat pro něj i kariéru ve straně) stal se 28. říjen prvním dnem ze všech dnů. Kdyby byla nastala nutnost, aby se všichni občané rozešli a přihlásili se buď k praporu rudému nebo červenobílému, nebylo pochyb pro toho, kdo je pozoroval, že oba raději zvolí vstoupit do tábora vlastenců. Oba byli v sociální demokracii přes dvacet let, oba vyrostli jako proletáři. Avšak mocné dojmy z boje o svobodu je učinily schopnými i velké přeměny. Zajisté jim to umožnil jejich odevždy volný a skeptický poměr k marxismu. Za války radostně ohlásili jeho zhroucení; Hudec knižně vydal prudkou a skoro nenávistnou kritiku marxismu ze stanoviska národního. Starostmi, aby si sociální demokracie přes kladnou práci ve státě zachovala marxistickou základnu, Modráček i Hudec poněkud pohrdali, a oddálili se tak i od těch, kteří sice s nimi sympatizovali, ale nebyli odhodláni s podobně lehkým srdcem odvrhnout všechn marxismus jako starý brak.

Když se komunismus objevil v Čechách ne už jako pouhé slovo, nýbrž jako skutečné hnutí, Modráček a Hudec zasypávali stranu výzvami, aby vyvrhla ze svého středu každého podezřelého. Viděli v komunistickém internacionalismu nebezpečí pro národ, v jeho programu diktatury pak nebezpečí pro všechny lidi, kteří chtějí zůstat svobodni. Už na vídeňské říšské radě roku 1918 Modráček mluvil proti bolševismu a už tehdy na něho hanlivě pokřikoval Antonín Němec. Po převratu pak Modráček postavil princip svobody stejně vysoko jako princip národa; řekl:

„Výbojovali jsme si národní svobodu, nyní musí být vybojována svoboda v národě. Kdo po ní šlape, bude odražen — ať je to tyran barvy jakékoliv.“

Hudec psal, že jako bylo socialistickou povinností stát vybojovat, tak je nyní socialistickou povinností jej „dále budovat, utvrzovat a hájit“. Takových jejich hříchů před tváří levice bylo nesčetné: vystupovali pro spolupráci s ostatními stranami, žádali působit k tomu, aby armáda byla disciplinovaná, silná, nadšená. Stivín se rozhněval a přestal Hudcovy články v „Právu lidu“ vůbec otiskovat, ponechává mu, aby si pro ně našel umístění, jak umí, třeba v novinách stran měšťanských.

Téměř na každém sezení sociálně demokratického zastupitelstva žádal buď Modráček, aby ze strany byli vyloučeni komunisté a „Právo lidu“ aby bylo obsazeno lidmi

protikomunistického smýšlení, nebo žádala levice, aby byl vyhnán Modráček. Bylo to populární nepřátelství. Střed strany přihlížel nečinně, jsa přesvědčen, že v neřešení tohoto a ještě jiných konfliktů je nejlepší cesta, k vzrůstu sociální demokracie.

Kde se střed domníval vidět jen politickou hru, tam Hudec a Modráček byli přesvědčeni, že se schyluje ke skutečnému nebezpečí. Začátkem dubna jejich obavy dosáhly vrcholu. Ať právem nebo neprávem, řekli si, že nyní je v sázce všechno. Neklamali se o tom, jakým vlivem bude působit sloučení strany s centralisty: odhadli správně, že to posílí radikalizační proces. Po tomto sloučení ztratili poslední naději, že strana vystoupí proti směru, který, bude-li mu ponechána volnost, musí strhnout zemi do občanské války.

Když se na konci osmnáctého století osobně rozešli dva nejznámější angličtí politikové a do té chvíle dobří přátelé, Burke a Fox, pro otázku poměru k francouzské revoluci, vyslovil se Burke, nepřítel revoluce, že pro něho je to otázkou, pro niž je ochoten udělat ze svých přátel nepřátele a z nepřátel přátele. Modráček a Hudec byli stejně ochotni proměnit své přátele a nepřátele pro otázku komunistické revoluce. Zdá se, že se obávali prvního května. Přeceňovali odhodlanost levice právě tak, jako ji vedení podceňovalo, a usuzovali zejména z psaní „Práva lidu“, že k tomu dni se stahují černé mraky a že levice využije nahromadění proletariátu v ulicích o tomto dělnickém svátku k tomu, aby se pokusila o puč. Modráček byl tak znepokojen, že se vypravil i k prezidentovi a ptal se ho, je-li vláda připravena, kdyby se mělo něco stát.

2. a 4. dubna bylo poslední jednání s Hudcem a Modráčkem v sekretariátu strany. Vedení strany se postavilo na stanovisko, že jejich příliš otevřené mluvení a psaní porušuje povinnou stranickou kázeň a že jejich jednání je dokonce schopno popudit veřejnost proti sociální demokracii. Modráčkovi bylo dáno ultimátum s příkazem, aby zastavil své „Socialistické listy“. On odpověděl protiultimátem: vylučte Munu! Poslední, vzrušená porada trvala do rána. Modráčkovi a Hudcovi bylo pozorovat, že jsou opuštěni téměř všemi, i těmi, na něž spoléhali. Vyslovili se proti nim i lidé, kteří prohlašovali, že „ideově souhlasí s Modráčkem“. Tomášek, Meissner a i Bechyně mluvili proti Modráčkovi. Střed obával se nejvíce ze všeho roztržité strany; v tom viděl katastrofu jak pro stranu, tak pro socialismus. Když už se ukazovalo, že nějaké tříštění je nevyhnutelné, dal přednost tomu, které bude pravděpodobně menší.

Vyloučení levice by bylo způsobilo mnohem mohutnější krizi strany než nechat Hudce a Modráčka, aby šli vlastními cestami. Oba příliš odvážně a pohrdavě opustili celou tradici strany, aby se mohlo důvěřovat, že budou následování dělnickými masami. Počítalo se, že na sebe strhnou jakýsi počet pohyblivějších a inteligentnějších živlů, ale nevěřilo se, že jejich odchod bude schopen otrástit základy strany, kteréžto zemětřesení by bylo určitě nastalo při odchodu levice. Přidal se tedy střed na stranu silnějšího. „Byl to rozpor taktický,“ řekl později Bechyně; „stáli jsme na stanovisku, že je nutno zůstat ve straně a zachránit z ní, co se dá.“ Mluvíci středu uváděli, že strana radikalismem roste a že je potřebí radikální agitace, aby buržoazie byla zastrašena. Modráček a Hudec se snažili prorazit toto chladné taktické

Masarykův lid

uvažování; pravili, že mnoho lidí s nimi ve straně souhlasí, ale že jim schází odvaha. Když všichni přítomní vyslovili své mínění, viděl Modráček, že je postaven proti velké většině a že prohra. K dovršení nepříjemných pocitů se domníval, že byl zrazen. Opouštěje poradu, obrátil se ve dveřích a zvolal: „Děkuji ti za to, Bechyně!“

Považující své postavení ve straně za prohrané, rozhodli se Hudec a Modráček sami učinit první krok a nečekat, až levice, která tu vyzkoušela svou sílu, nakáže straně proti nim vystoupit. 7. dubna ohlásili výkonnému výboru vystoupení ze strany tímto veřejným dopisem:

„V době, kdy mladá naše republika uprostřed nejdalekosáhlejších oprav politických a sociálních prožívá nejtěžší krizi hospodářskou a vyživovací, kdy kolem strojí se proti ní úklady, jejichž nebezpečí vzrůstá den co den, rozvíjejí jisté živly na místech nejvlivnějších ve straně štvavou činnost, která směřuje přímo proti životním zájmům republiky a dělnictva. Jsou to jednak živly, které těšily se ještě nedávno přízni rakouských kruhů vládních a nazývaly osvobozovací snahy národa velezradou, jednak živly, které za hranicemi zrádně vpádaly vzad hrdinným vojákům československým, obětujícím své životy za svobodu národa.

Tyto živly politicky naprosto necharakterní se nejen pohybují volně ve straně, nýbrž ovládají její nejdůležitější instituce a orgány tiskové, terorizují poctivé pracovníky a zneužívají celého rozsáhlého agitačního aparátu strany, aby zasévaly do duše českého lidu pracujícího zvrácené metody bolševické.

Několikrát pokusili jsme se o to, by strana očistila se od lidí, kteří její zásady a program zhanobili a kteří nyní vedou ji do neodvratného konfliktu s republikou. Poslední konference zastupitelstva strany 21. března i jednání v sekretariátu strany ve středu 2. a v pátek 4. dubna neklamně prokázalo, že naše úsilí je marné. Ztratili jsme všechnu naději, že strana je schopna ještě obrody. A předvídájce, že musili bychom přejímat odpovědnost za destruktivní činnost těchto lidí i za zhoubné její následky, odhodlali jsme se k poslednímu kroku, jenž nám zbývá: Oznamujeme Vám, že vystupujeme ze strany. Chceme si zachovat čistý štít před dělnictvem i před národem. Přejíce si, aby náš krok, který s těžkým srdcem činíme po téměř čtvrtstoleté působnosti ve straně, ještě v poslední chvíli vyburcoval nerozhodné, prozíravější soudruhy k nápravě a zabránění neštěstí, známe náme se se socialistickým pozdravem

Fr. Modráček, Jos. Hudec.“

Odchod Hudeců a Modráčků byl prvním vážným znamením, že vývoj nepůjde předpokládaným směrem slučování všech socialistů, nýbrž právě opačným: k tříštění socialistického hnutí. Heslo sjednocení bylo v podstatě idylické, vydané z neznalosti divokých protikladů, jež měla přinést budoucnost. Nebylo vyhnutí: socialismus ve všech zemích se musil rozestoupit na přívržence a odpůrce občanské války. Dva muži, kteří již nyní odcházeli ze sociální demokracie, měli tolik fantazie, že dříve než jiní poznali tuto nezbytnost.

Přesto může být uvažováno, nebylo-li jejich vystoupení předčasné, i když v rozpoznání choroby měli pravdu. Jejich cílem zajisté bylo zarazit a omezit nebezpečí. Je otázka, co v tom směru vykonali se svou vlastní stranickou, která se

nikdy nepovznesla nad nepatrný počet tří mandátů a nikdy nezískala vliv na dělnictvo. Jsme oprávněni usoudit, že nevykonali nic podstatného právě v tom, v čem chtěli. Úkol zadržet příval komunismu zůstal v celém rozsahu na bedrech centra a pravice sociálně demokratické. Modráček a Hudec odchodem ze strany jaksi sami opustili bojiště, na kterém jedině mohl být zápas rozhodnut: stranu, ve které byly shromážděny proletářské masy. Byli by bývali jednali správně, kdyby se jim bylo podařilo strhnout aspoň část mas s sebou. Ale uzavřevše se do malé a neproletářské strany, ztratili vliv na zápas, který v proletářském táboře dále zuřil. Stali se pouhými kritiky na periférii politického dění. I jiný způsob byl možný: vydržet ve straně přes všechnu zoufalost, již pociťovali, a posilovat ony složky, od nichž se dalo očekávat, že, ačkoliv nyní taktizují, jednoho dne přece povstanou k rozhodnému zápasu. Tento způsob si vybralo křídlo Habrmannovo. Vytýkalo Modráčkovi, že se rozhodl ukvapeně a bez porady s těmi, kdo s ním sympatizují. Plzeňským sociálním demokratům se komunisté neprotivili o nic méně, ale oni si uvědomovali, jak nebezpečné by bylo podlehnout nervóze, opustit tradiční platformu sociální demokracie a někde jinde začínat úplně znova. Již existující strana má vždy výhodu setrvačnosti pro sebe, teprve vznikající proti sobě. Plzeňští měli větší politickou zkušenost než teoretik Modráček. Kdyby byl vyčkal rok, nebyl by už musel vystupovat ze strany. Bylo mu prvnímu udělat zkušenost, které později neušli i někteří jiní rozkolníci: že vystoupit ze strany je podnik vždy neobyčejně riskantní a že ani správnost hlavní myšlenky, ani osobní oblíbenost nemožnou vyvážit tu velkou sílu, která vyplývá z tradice a aparátu strany. Hmotná organizace a setrvačnost hrají velkou roli a ten, kdo zaujatě věnuje pozornost jen své ideji, nedává pozor na všechno, čeho je třeba k politickému vítězství. Historie československé politiky je naplněna marnými pokusy rozbít dosavadní strany. Jen hnutí obzvláště živelné a mající obdobu v celém světě nebo rozbouraný stavovský zájem mají dosti šancí v odboji proti staré straně. Proto po převratu byly schopny ustavit se a udržet jen dvě nové strany: komunistická a živnostenská. Voličstvo nemůže být rozhýbáno jedním nebo dvěma idealisty.

Avšak, jak se obecně uznává, Modráček podlehl se ctí. Dokonce měl mnoho práva mluvit o morálním vítězství, když za půldruhého roku po těchto událostech byla sociální demokracie poměry donucena provést to, k čemu jí Modráček a Hudec radili a pro co raději sami stranu opustili: rozchod s komunisty.

A není pochyby, že tato operace by byla mnohem méně bolestná a nebezpečná na jaře roku 1919 než na podzim roku 1920. Strana provedla rozchod s levicí teprve v době, kdy už nebylo jasno, kdo vlastně má právo představovat stranu, kdy se vedení dostalo už do stavu obavy vzbuzující slabosti a kdy levice, již důkladně bylo popřáno využít aparátu strany, strhla většinu na sebe. Sociální demokracie musela zaplatit lichvářské úroky z prodlení, které musí zaplatit každý, kdo zapomene, že k nevyhnutelnému je lépe přikročit ve stavu síly než slabosti. A rozchod demokratů s vážnými protidemokraty měl být už dávno pokládán za nezbytnost.

Když se později Modráček vracel do sociální demokracie, mohl se tam vrátit dost hrdě jako muž, který není nucen kajícně zanechat svou hlavní myšlenku přede dveřmi.

3 ARCHIV

Ukázky z otištěného memoranda jsou převzaty z knihy Václav Vaško: Neumlčená, kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce II. (1990), str. 41-42.

MEMORANDUM VLÁDĚ Z ROKU 1948

K událostem posledních měsíců (po únoru 1948) zaujala stanovisko konference československého episkopátu, která se konala 15. až 16. srpna 1948 v Nitře. Vyšla dva dokumenty: memorandum vládě a pastýřský list věřícím.

Z memoranda: „V poslední době byli napadáni katoličtí církevní hodnostáři v tisku a ve veřejných projevech. (...) Vytýká se nám, že jsme nevydali bezvýhradné prohlášení úplného souhlasu se vším, co se stalo (...) Nemohli jsme dát bezvýhradný souhlas ke všemu, neboť se nám dostalo bohužel až příliš mnoho důkazů, že i u nás, přes slibovanou náboženskou svobodu a zdůrazňování dobré vůle nevyvolávat náboženských rozbrojů, byl zahájen skrytý protináboženský a proticírkevní boj, a to podle podobného plánu, podle něhož bylo postupováno proti náboženství a katolické církvi i v jiných zemích. Připomínáme porušování církevního práva ve věci jmenování duchovních správců, kteří se v ohledu náboženském a politickém ničím neprovinili a kterým se zabráňuje ve vykonávání úřadu proto, že se nezúčastňují politických projevů, a z jiných nicotných důvodů.

Velké rozhořčení mezi věřícím lidem vyvolává nedořešená otázka zachování církevních škol, náboženských a charitativních organizací, náboženského tisku a katolických výchovných institucí. Stejně působí i různá opatření z poslední doby, směřující k omezování veřejných projevů náboženských, jejichž svoboda je zaručena ústavou. Nemohli jsme tedy dát bezvýhradný souhlas ke všemu také proto, že přes sliby, že bude co nejdříve uzákoněna dohoda v záležitostech právě naznačených, nestalo se nic, ba nebyla ani provedena úhrada za znárodněný církevní majetek. Tento majetek není, jak bývá tvrzeno, ve svém jádru majetkem českých exulantů zkonfiskovaným po Bílé hoře (1620 – p. a.), ale pochází většinou z odkazů a darů věřícího lidu a je výtvorem poctivé práce milosrdných a školských

sester a bratří. Přesto nebylo dosud nic dojednáno, takže řada kněží, řeholníků a řeholnic octne se od 1. října t. r. bez právní existenční základny, pokud se tak nestalo už od 1. dubna 1948. (...)

Říká se dále, že nelze připustit, aby u nás poměry budily zdání, že církev pracuje jako stát ve státě. Tak totiž byla vykládána nezbytná disciplinární opatření ve věcech politické kandidatury kněží. I to dokazuje, že i u nás není vyřešen poměr církve a státu, ba ani se nestal pokus o jeho vyřešení uspokojivě pro obě strany. Jestliže stát uznává katolickou církev, která přece patří mezi církve a náboženské společnosti státem uznávané, pak ovšem musí stát respektovat i celé její právní zřízení, jak je obsaženo v církevním zákoníku. V důsledku toho musí stát uznávat i právo církve disciplinárně vyšetřovat a trestat ty své členy, kteří se zpronevěřili svým povinnostem (...)

Bolí nás nesmírně, že veřejnými projevy na základě nesprávně vykládaných uvedených příčin byli jsme my, katoličtí biskupové a ordináři označeni za nepřátele lidu a náš postup charakterizován jako protiústavní. Bolí nás rovněž, že neoprávněnými útoky na Svatý stolec má být uměle vyvoláván rozpor mezi námi a věřícím lidem a tak i mezi zájmy církve a národa. Pod záminkou pokrokovosti duchovenstva má tak být i naše věrné kněžstvo odcizováno svým zákonitým pastýřům a dobré matce své církvi katolické. (...)

Doufáme, že toto naše memorandum se stejnou upřímností a dobrou vůlí bude přijato, s jakou je podáváme, a že se vláda sama přičiní, aby ustal plánovitě prováděný boj proti katolické církvi a že tedy onen slibný začátek bude přece jenom začátkem klidného vývoje a přátelské dohody v poměru církve a státu, podle Košického programu.“

V neděli 29. srpna přečetli kněží memorandum věřícím, na přání biskupů bez komentáře.

Kdo chce hýbat světem, ať nejprve hýbe sebou.
Sokrates

Láskyplný člověk raději sám prožívá bolest,
než by ji jiným působil.

Robert Burns

Nikdy neříkej pravdu někomu, kdo si ji nezaslouží.

Mark Twain

KNIHY, KTERÉ NÁS ZAJÍMAJÍ

O LITERATUŘE FAKTU A O JEDNOM NE NEVÝZNAMNÉM VÝROČÍ

Žijeme zřejmě již v době postfaktické. Nicméně fakt jako východisko je stále středem tvorby docela velkého množství autorů a literatura faktu již pevně zakotvila jako svébytný literární žánr v české literární tvorbě.

Napsal jsem v roce 1996 malou studii o literatuře faktu a v tomto článku chci z jejího hlediska připomenout významné devadesáté výročí narození zakladatele české literatury faktu právě z pohledu na originalitu jeho tvorby.

Narodil se v Jaroměři 10. 4. 1929. Odešel od nás 23. 12. 1999. Dva zcela chladné letopočty. Ale jak bohatý je život v prostoru mezi nimi!

Ano, letos se dovršuje devadesát let od narození tvůrce literatury faktu Miroslava Ivanova. Domnívám se, že je namístě si toto výročí v našem časopise připomenout už proto, že zde vždy zveřejňujeme výsledky soutěže o cenu Miroslava Ivanova za díla literatury faktu.

Je potěšující, že každý rok posílá do soutěže svá díla minimálně více než 40 tvůrců tohoto žánru a že řada nakladatelství je vydává. Odkaz Miroslava Ivanova žije bohatým životem.

Ivanov svoje pojetí literatury faktu dokonale ukázal v knize *Nepravděpodobné příběhy* aneb *Jak jsem dělal literaturu faktu*, vydané v roce 1990 v nakladatelství Kruh.

Na stránce 235 napsal: „Někteří vědci pohlížejí na literaturu faktu se sympatiemi, jiní s pochybnostmi. Snad se jim zdá, jako by se tu vytvářela jakási méně hodnotná četba, která si hraje na odbornost, zatímco ji nemá a pouze se přizívuje na čtenářském zájmu... mnozí chápou, že úkoly vědy a literatury faktu jsou rozdílné. V žádném případě nejde o poměr protikladný, kdy by se literatura faktu snažila nahrazovat svými hypotézami vědecké bádání... Literatura faktu jako nový žánr moderního člověka má ve svém působení vyhraněnou pozici. Na jedné straně existuje čistá beletrie, na druhé straně věda se svými metodami a úkoly.“

Ivanov pak na příkladech představuje literaturu faktu jako tvorbu, jejímž základem je hluboké poznání faktu, jeho tvůrčí zpracování, zároveň též postupy beletrie. Tvůrce literatury faktu musí být zběhlý v kompozici i stylizaci.

Přejdu nyní k tematice Ivanovových prací.

Napsal jsem ve své studii, že tematická rozloha tvorby literatury faktu je neobyčejně široká.

Právě u Ivanova je to zřejmé. Vejdou se do ní jak Bohové odešli (kniha o antické kultuře), tak Martova pole (kniha o válkách s protiválečným zacílením). Stejně tak detektivní pátrání po literárních záhadách (Historie skoro detektivní), po vraždách v české historii (Vražda Václava, knížete českého, Kdy umírá vojévůdce aneb záznam o zkoumání života a smrti Jana Žižky z Trocnova, Český pitaval aneb Královraždy), hledání tajemství spjatých s významnými osobnostmi kultury (Důvěrná zpráva o Karlu Hynku Máchovi, Zahrada života paní Betty, později Boženy N., Utajené protokoly aneb Geniální podvod), zločiny komunistického režimu (Justiční vražda aneb Smrt Milady Horákové), život významného podnikatele (Sága o životě a smrti Jana Bati a jeho bratra Tomáše).

Jsem si vědom toho, že uvedené příklady jsou jen výběrem.

Ve své studii o literatuře faktu jsem v roce 1995 napsal: „Díla literatury faktu jsou texty synkretického charakteru. Vstupují současně do obou kontextů – uměleckého i věcně informativního. Čtenář, který zná Ivanovovu tvorbu z vlastní zkušenosti, mi jistě dá za pravdu. Ivanovovo dílo se stalo impulzem k tvorbě mnoha jeho následovatelů.“

Právě v době, kdy se naplňují devadesátiny narození Miroslava Ivanova, je záslužné si to uvědomit.

Jaromír Adlt

NOVÁ PUBLIKACE SPOLEČNOSTI PATRIA

Publikace spoluautorů Zdenka Víška a Ireny Veverkové s názvem *Příběh Velké války; Příběh tří bratrů ve Velké válce* se řadí mezi publikace roku 2018, které připomínají 100. výročí konce první světové války a vzniku Československa.

Vzhledem k událostem, které se odehrávaly před více jak 100 lety, volili autoři poněkud neobvyklou formu. Kniha je rozdělena do dvou částí. První část *Příběh Velké války* (Z. Víšek) seznamuje čtenáře s klíčovými událostmi let 1914 – 1918, kdy osudy lidí válka zcela přepsala. Formou

Masarykův lid

výkladu připomíná průběh války, která na samém konci jednak ochudila Evropu o jednu generaci mladých mužů, jejich životy byly násilně ukončeny na válečném poli, jednak zásadně změnila mapu Evropy.

V kontrastu s tímto odborným výkladem vznikla druhá část knížky *Příběh tří bratrů ve Velké válce* (I. Veverková), jež naopak přibližuje každodenní život jak vojáků na frontě, tak jejich rodin v zázemí. Obraz příběhu bratrů Dvořáků, kteří pocházeli z obce Pchery na pomezí Slánska a Kladenska, mohl vzniknout jen díky dochované korespondenci i osobnímu deníku jednoho z nich. Z útržků informací o situaci na frontě nebo v zajetí je zachycena atmosféra přímých účastníků těchto hrůzných válečných událostí.

V prologu autoři uvádějí důvody, které je vedly k napsání knihy: *Nikdy se nelze vrátit do válečných hrůz a pocitů*

jak odvedených vojáků, tak členů rodin netrpělivě čekajících na každou sebemenší zprávu z fronty. Rodina Dvořáků je, podle našeho mínění, tou nejvhodnější. Během několika málo týdnů odešli všichni synové do války. A tak jsme se rozhodli na jejich osudech symbolicky vzpomenout všech mladých mužů odtržených od svého domova, od svých manželek, milenek i rodičů, kteří byli nuceni projít hrozbami války, která se zapsala mezi nejkrvavější konflikty 20. století.

Publikace byla vydána v prosinci 2018 Patrií, z.s., za podpory Statutárního města Kladna a Královského města Slaný. K zakoupení je ve slánském Vlastivědném muzeu.

Předsednictvo Patrie

ČEŠI V LIPSKU: MALÝ ZÁZRAK

Na otázku „Jak dopadlo Lipsko 2019?“ je tři týdny po skončení jednoho z nejdůležitějších knižních veletrhů v Evropě jasná odpověď: Česká republika jako hlavní hostující země uspěla. A není to ledasjaký úspěch: „Žádné jiné zemi se doposud nepodařilo tak viditelně prezentovat vlastní literaturu jako Česku,“ napsal den po skončení akce deník Leipziger Zeitung.

To je rekord

Pod hlavičkou Lipsko 2019 proběhl jeden z největších exportů české literatury za hranice po roce 1989. Hlavně té nové a novější. Na pětadesát autorů, přes sedm desítek nových knižních překladů, víc než sto dvacet akcí. To vše na ploše čtyř lipských dní plus celoročního rámujiícího programu nazvaného Český rok. Pokud si tuzemská média všimla Lipska minimálně, v řádu desítek zpráv, rozhovorů a reportáží, pak ta z německojazyčného světa rozhodně nelenila: v Německu, Rakousku a Švýcarsku se do konce března objevilo víc než dva tisíce sedm set ohlasů. To je rekord: „Počet ohlasů překonal už před začátkem veletrhu mediální odezvu všech zemí, které dosud na veletrhu hostovaly,“ konstatuje Martin Krafl, programový koordinátor akce, někdejší ředitel Českých center v Berlíně a Vídni. A dodává: „Česká literatura se dostala dokonce na titulní stránku deníku Frankfurter Allgemeine Zeitung, což je malý zázrak.“

O kom a o čem německojazyčná média referovala? Podle Martina Krafla byl zájem především o nové překlady českých děl do němčiny (a recenze jsou převážně pozitivní), přičemž jako spojnice fungovalo nadcházející třicáté výročí konce československé totality. Po hvězdném trojlístku Radka Denemarková, Jaroslav Rudiš a Jáchym Topol, který doprovázel nonšalantní doyen Pavel Kohout, šla řeč nejčastěji o (abecedně) Petru Borkovcovi, Viktorii Hanišové, Galině Miklínové, Janu Němcovi, Ivě Pekárkové, Ivě Procházkové, Tereze Semotamové, Petru Sísovi, Marku Šindelkovi, Marku Tomanovi, Kateřině Tučkové a Jaromíru Typltovi. Čili až na pár výjimek autoři, kteří se realizovali především po roce 2000. V próze, poezii, knížkách pro děti a mládež.

Jedeme dál

Co bude s úspěchem dál? Co z něj pro českou literaturu plyne? Chytí se na německojazyčném trhu natrvalo? Tomáš

Kubiček, ředitel Moravské zemské knihovny v Brně, která měla akci Lipsko 2019 na starosti, je v odpovědi opatrný optimista: „Šance tu je, ale musí být zajištěna dvěma předpoklady. Zaprvé: kvalitní texty, které by se měly objevit v dohledné době na německém trhu. Za druhé: osobní přítomnost autorů v německojazyčném prostoru; přímý kontakt spisovatele s publikem tu hraje mnohem větší roli než u nás. Jedno i druhé pak vyžaduje systematický přístup české strany: institucí i autorů. Ten úspěch si ještě musíme odpracovat.“

Pro organizátory české prezentace v Lipsku práce neskončila. Jedou dál: „Během jara probíhá v Lipsku filmová řada digitalizovaných adaptací literárních předloh českých klasiků,“ začíná vypočítávat programové body Martin Krafl. „Dále pořádáme několik výstav: první je věnovaná uprchlíkům z NDR, kteří se chtěli na konci léta 1989 dostat přes Prahu do SRN, druhá patří Pavlu Kohoutovi, třetí Jiřímu Grušovi, čtvrtá českému avantgardnímu knihtisku, pátá portrétům českých spisovatelů od Karla Cudlína. Během léta pak uspořádáme v Lipsku literární festival pro děti a mládež, na podzim nabídneme výstavu Příběh Charty 77 v tamním Muzeu historie a počátkem listopadu vystoupí v lipské opeře Národní divadlo Brno s Janáčkovou Její pastorkyní.“

To není vše: Jakmile skončil veletrh, začaly jeho ozvěny. Pod hlavičkou Echo Lipska běží dál autorská čtení a diskuse různě po Německu, Rakousku i Švýcarsku. Takže vysoko nasazená laťka zatím drží pevně. Česká literatura má naději.

Radim Kopáč

autor je literární a výtvarný kritik
převzato z LN 15. 4. 2019

AUDIOKNIHA ROKU 2018

24. dubna 2019 pořádala Asociace vydavatelů audioknih v kině Atlas v Praze 8 slavnostní vyhlášení vítězů a udílení cen – již šestého ročníku „Audiokniha roku“.

Zájem Čechů o audioknihy neustále roste; v minulém roce vyšlo u nás 282 nových titulů. Prodáno bylo téměř 300 000 audioknih! Největší zájem je o detektivky spolu s beletrií, pak následují audioknihy pro děti a mládež.

Do soutěže bylo přihlášeno 94 děl od 22 vydavatelů. Odborná porota posuzuje a vybírá vítěze v osmi kategoriích – nejlepší interpret, interpretka, design, zvukový design, dramaturgie, nejlepší audiokniha pro děti a mládež, nejlepší jednohlasá a vícehlasá audiokniha. A pak je ještě cena posluchačů – podle jejich hlasování.

Zvláštní cenu Asociace vydavatelů audioknih v oblasti mluveného slova letos převzal divadelní, filmový a televizní herec Josef Somr, který náleží ke špičce tohoto žánru.

Mezi tituly přihlášenými do soutěže byla také audiokniha s názvem Dopisy Milady Horákové. Interpretkou byla Tatjana Medvecká, herečka Národního divadla. Měli jsme velkou radost, když jsme její jméno slyšeli jako vítězné v kategorii nejlepší interpretka!

A radost měla i paní Jana Kánská, které jsem ihned posílala tuto zprávu.

Jitka Titzlová

AKTUALITY

Dne 29. dubna 2019 nás v Lidových novinách zaujal v rubrice DISKUSE článek, jehož autorem je Tibor Navrácsics, bývalý maďarský vicepremiér, nyní evropský komisař pro vzdělávání, kulturu, mládež a sport.

DO MLADÝCH MUSÍME INVESTOVAT TEĎ

Už za necelý měsíc budeme mít příležitost se ve volbách do Evropského parlamentu vyjádřit k budoucnosti Evropy a aktuálním problémům, jako je měnící se povaha práce, hrozby pro naše demokracie či změna klimatu.

Doufám, že této příležitosti dát najevo svůj názor využije co nejvíce mladých lidí. Jsem pyšný na to, že během posledních let jsme právě pro ně na evropské úrovni vytvořili řadu příležitostí, jak se zapojit a jak se podílet na budoucnosti vlastní i jiných lidí. Investovat do mladých lidí, do jejich nadání, empatie, do jejich nadějí je základem silných a odolných společností a ekonomik. Takové si v budoucnu dobře poradí.

Zřídili jsme Evropský sbor solidarity dávající mladým lidem možnost podporovat potřebné komunity i jednotlivce. Mohou tak převážně jako dobrovolníci, změnit lidem život, ale i získat neocenitelné osobní zkušenosti a řadu věcí se naučit.

Doposud se přihlásilo více než 124 000 mladých lidí, přičemž přes 14 000 z nich již působí v terénu. Pomáhají například lidem zasaženým přírodní katastrofou znovu vybudovat města a vrátit se k normálnímu životu, pomáhají při obnově kulturního dědictví, pracují s uprchlíky či bezdomovci a společnými silami se podílejí na ochraně životního prostředí.

Novou iniciativou pro mladé lidi je DiscoverEU. Ta dává čerstvě plnoletým možnost cestovat po Evropě a současně objevovat a poznávat kulturní dědictví a hodnoty, na nichž Unie stojí. Loni takto procestovalo Evropu 30 tisíc mladých lidí, kteří už tvoří svého druhu komunitu. Začátkem května se spustí nové kolo podávání přihlášek a programu se bude moci zúčastnit dalších 20 tisíc mladých lidí. Později v letošním roce se pak vybere ještě jednou stejný počet osob.

Díky studijnímu programu Erasmus+ jsme otevřeli mnoho dalších příležitostí.

Erasmus víc než kterýkoli jiný program EU ztělesňuje evropskou myšlenku, neboť spojuje lidi z různých kultur a prostředí a umožňuje jim učit se a zažívat na vlastní kůži, jaké to je být Evropanem. Jen v roce 2017 získalo podporu z programu Erasmus téměř 800 tisíc osob při studiu, odborné přípravě a dobrovolnické činnosti v zahraničí, což je rekordní počet.

Tyto příležitosti chceme nabídnout mnohem většímu počtu mladých Evropanů. Proto Evropská komise navrhla v příštím dlouhodobém rozpočtu EU na období 2021-2027 výrazně zvýšit investice do mládeže. Během sedmi let chceme zdvojnásobit finanční prostředky na program Erasmus na 30 miliard eur a hodláme zajistit, aby byl program přístupnější a inkluzivnější, například intenzivnějším využíváním nových flexibilních forem, jako jsou virtuální výměny nebo mobilita žáků.

Dále chceme rozšířit a posílit Evropský sbor solidarity. Spoléhám na to, že členské státy a Evropský parlament budou tyto klíčové investice do mladých lidí podporovat.

Tím však naše ambice nekončí. V uplynulém roce jsme položili základní kameny tzv. Evropského prostoru vzdělávání, který chceme s členskými státy do roku 2025 vybudovat. Bude to prostor, v němž se budou moci mladí lidé volně pohybovat, aby rozvíjeli své schopnosti. Prostor založený na excelenci a začleňování, v němž bude mít každý mladý člověk příležitost svůj život co nejlépe využít a budovat silné komunity, které spojuje pocit evropské sounáležitosti.

Masarykův lid

Abychom mohli tuto myšlenku začít uskutečňovat, dohodli jsme se s členskými státy na řadě důležitých kroků: budeme podporovat vzájemné uznávání diplomů, posilovat klíčové schopnosti, jako jsou podnikatelské nebo digitální dovednosti, a posilovat inkluzivní vzdělávání, prosazování našich společných hodnot a evropský rozměr výuky.

Zahájili jsme proces budování tzv. evropských univerzit, které mladým lidem nabídnou nové příležitosti učit se v zahraničí, možnost využívat integrovaných kurzů vysokoškolských institucí a těžit z automatického uznávání kvalifikací získaných v jiném členském státě. Brzy budou následovat další závazky na podporu studia jazyků a vysoce kvalitního předškolního vzdělávání a péče.

Mladým lidem záleží na jejich komunitách a budoucnosti. Dokazují nám to, když na demonstracích žádají opatření proti změnám klimatu a když nám říkají, že chtějí, aby politici činitelé řešili otázky, jako je nezaměstnanost mládeže, duševní zdraví a izolaci některých mladých lidí ve venkovských oblastech. Zaslouží si naši pozornost - i zdroje. Investovat do mladých lidí, dopřát jim získat dovednosti a postoje, které potřebují, aby se mohli přizpůsobit, najít smysluplnou práci a stát se nezávislými angažovanými občany, to je náš velký úkol.

Tibor Navracsics

JAZYKOVÝ SLOUPEK

VŽDY TRANSPARENTNÍ!

V dobách neslavného *totáče* měla většina lidí výhodu v tom, že nemusila přemýšlet, kam se vydat prvního máje. Účast v průvodu byla povinná. Nebyla ovšem vždycky úplně nepřijemná. Bylo možné si popovídat s kamarády a za příznivých okolností (po zaregistrování u pořadatelů) brzy zmizet do blízké z hospody. Některý nešťastník měl však velkou smůlu v tom, že mu byl do průvodu přidělen **transparent**. Byl vybaven tyčí s nějakým třeskutým nápisem, jenž oznamoval výzvu k boji za něco, většinou za vítězství socialismu nebo za mír. (Používaná předložka si zaslouží jazykozpytnou poznámku: Sloveso bojovat se váže se spojkou „o“, tedy správně „bojovat o mír“. Za něco se můžeme postavit - ve vlastním i přeneseném smyslu - nebo třeba přimluvit.) Nositel transparentu byl postižen tím, že nemohl z průvodu zdrhnout ani tyč s nápisem někam pohodit. Musil ji totiž po průvodu odevzdat, byla totiž určena k opakovanému použití.

K pochopení významu slova „transparent“ nám pomůže etymologický slovník. Výraz je složen z předložky či předpony „trans“ (= přes, pře, za) a slovesa „parere“ (= býti viditelný). Původní význam transparentu (z latinského „transparens“) byl „průsvitný obraz“. Akademický slovník cizích slov je o dobrých dvacet let mladší než citovaný slovník etymologický, a tak transparent jako průsvitný, zezadu prosvětlený reklamní nebo propagační obraz či nápis uvádí jen jako druhou možnost. Slovo vykládá především jako příležitostný agitační nápis na pruhu látky nebo papíru větších rozměrů, nesený zpravidla v průvodu.

Dnešní politici, novináři a všichni podobní veřejní činitelé užívají řeč jako prostředek informační a přesvědčující a podléhají zákonitě jazykové infekci. Všechny jejich politické programy, a stanoviska názory jsou **transparentní**. Dle významu slova by měly být průhledné, průzračné, tedy snadno pochopitelné. Jak je tomu ve skutečnosti, ponechám na pozorném posluchači a čtenáři.

Některý účastník průvodu byl spolu s dalším nešťastníkem přinucen třímat tyč s vyztuženým praporem. Tak

vysvětluje Slovník cizích slov termín **standarta**. Ta zpravidla obsahuje sdělení, že následující průvod se skládá ze zaměstnanců organizace, která tímto zdraví Svátek práce, oficiality na tribuně i ty vzdálené daleko na východě. Všimněme si, že slovo *standarta* se píše s „t“ a také se tak vyslovuje. Máme-li věřit etymologickému slovníku, dostalo se k nám toto slovo z němčiny a tam přes starou francouzštinu z latiny (*extendere* = rozvíjet, od *tendere* = napínat).

Ve fotbale často padají branky z trestných kopů nebo po přihrávce z rohu, tedy ze situací nazývaných **standardní**. Přídavné jméno se užívá ve smyslu běžný, normální. V jazyce obecném (sportovní reportéry nevyjímaje) vyslovuje se přídavné jméno chybně s „t“ a někdy se tak dokonce i píše. „D“ se vyžaduje proto, že je odvozeno od podstatného jména „standard“ označujícího ustálený vzor, základ, míru, úroveň apod. Slovo k nám zabloudilo z angličtiny, kde se (nevím proč) píše s „d“, i když jeho latinský původ je totožný se standartou. V každém případě mají u nás standarta a standard význam odlišný a výslovnost a pravopis výrazu „standardní“ s „t“ omluvit nelze.

Také slovem **legitimní** obohacují naši politici svůj chudý slovník, aby jej obdařili dobře znějícími cizími slovy. Působivá forma má občas nahradit chabý obsah. (Všimněme si také, jak se mnozí z nich zaplétají do složitých souvětí, v nichž bloudí ve slovosledu a v písemné podobě si nevědí rady s interpunkčními čárkami.) Alespoň v tomto případě se mluvčí neodchylují od významu slova, výslovnosti či pravopisu. Jen se liší od původního smyslu (v souladu se zákonem, ze zákona oprávněný) jeho rozšířením (obecně oprávněný, správný).

Dnešní sloupek není nikterak objevený, jen varuje před slovní nákazou. Postačí, když své výroky pojmenujeme jako správné či oprávněné, pak je netřeba vydávat je za transparentní, standardní či legitimní.

Miroslav Šlapal

VZPOMÍNÁME

OTOKAR BŘEZINA (1868 - 1929)

Dne 25. března 2019 uplynulo devadesát let, co v Jaroměřicích nad Rokytnou zemřel básník Otokar Březina, v naší poezii představitel symbolismu, jehož volný verš umožňoval, aby ve svých meditativních básních vyslovil působivou škálu smyslových dojmů a zejména svůj významově bohatý myšlenkový svět. Jeho básnické sbírky patří k pramenům, v nichž inspiraci hledala poezie 20. a 30. let 20. století. Svým dílem významně zasáhl do vývoje českého básnictví.

Jeho myšlenkový svět prodělal vývoj a procházel proměnami. Básnická sbírka z roku 1895 „Tajemné dálky“ odhaluje jeho hledání smyslu života uprostřed chaosu, kterým se vyznačovala moderní společnost. Březinův dosavadní pesimismus slábne ve sbírce „Svítání na západě“, která vyšla následujícího roku. Za rok nato vychází třetí sbírka „Větry od pólu“, v níž opouští svou představu o výlučnosti umění jako jediné cesty k absolutnímu poznání. Ještě ve sbírce „Stavitelé chrámu“ z roku 1899 zastával myšlenku, že šířiteli stálého pokroku jsou jen výjimeční (geniální) jednotlivci, ale ve sbírce „Ruce“ (1901) se přiklonil k myšlence, že vize absolutního poznání zákonů života a přeměna světa závisí na činnosti všech lidí generací minulých, současných i budoucích. Své názory na umění a jeho poslání v životě uložil do knihy esejů „Hudba pramenů“ (1903).

Jeho hloubání nad smyslem života bylo založeno na rozsáhlé četbě a v roce 1890 ho k těmto otázkám připoutala náhlá smrt obou rodičů. Bolest a samotu chápal jako pramen každého opravdového poznání. Další cestu našel v opravdově prožívané empatii, sounáležitosti a vzájemné lásce, která lidskému bytí dává nový rozměr.

Otokar Březina, vlastním jménem Václav Ignác Jebavý, se narodil v Počátkách u Pelhřimova, kde se jeho otec živil jako švec, který svého syna zapsal na reálku v Telči. Po jejím dokončení a maturitě Václav Jebavý působil jako učitel v Jinošově u Náměště nad Oslavou a

v letech 1888–1901 v Nové Říši na Moravě, kde měl k dispozici bohatou klášterní knihovnu. Svůj samotářský život vyplnil četbou starověkých i středověkých myslitelů, včetně děl novodobých autorů: Schopenhauera, Nietzscheho, Bergsona. Ovládal několik cizích jazyků a jeho sečtělost byla obdivuhodná. Je to období, v němž vznikla většina jeho meditativních básní, které vyznívají jako modlitby, v nichž pojem „duše“ je nejčastější, po Březinově dalším myšlenkovém zrání nahrazený pojmem „země“.

Krátce před svou smrtí byl jmenován čestným doktorem filozofie Karlovy univerzity. Už v roce 1921 mu byla

nabídnuta profesura na filozofické fakultě v Brně, ale tu nepřijal. Svoje verše a eseje uveřejňoval v Moderní revue, Volných směrech, Lumíru, Rozhledech a dalších časopisech.

Po vydání svých proslulých sbírek se odmlčel a více než dvacet let už nepublikoval. Svou osamělost si vyplňoval korespondencí s přítelem ze studií na reálce Františkem Bauerem a Annou Pammrovou. V těchto početných dopisech se svěřoval se svým duchovním zráním a s tím, co naplňuje dny člověka žijícího na malém městě v osamělosti. Vypovídá tu o své četbě i o své lidské křehkosti.

Na závěr si dovolím malou osobní vzpomínku.

V 50. letech minulého století, za komunistického režimu, musel Otokar Březina zmizet z učebnic a ze školních výkladů o české literatuře. Proto mi tolik utkvělo v paměti, že v naší oktávě náš profesor češtiny jednoho dne řekl: „Mládenci a panny (takto nás oslovoval). Dnes vám budu přednášet o symbolismu a Otokaru Březinovi. Nemohu si vzít na svědomí, abyste zůstali tak blbí, jak předepisují osnovy.“

A podal nám brilantní výklad.

Zora Dvořáková

ZE ŽIVOTA KLUBU MILADY HORÁKOVÉ

F. ŠEDIVÝ – RYTÍŘ ČESKÉ KULTURY

V neděli 24. února 2019 v rámci festivalu Mene Tekel převzal předseda KMH ing. František Šedivý cenu Rytíř české kultury, kterou mu předal ředitel festivalu Mgr. Jan Řeřicha. Slavnost se konala již tradičně v Divadle na Vinohradech. Blahopřát panu předsedovi přišla rodina a přátelé z Klubu dr. Milady Horákové.

František Šedivý, Rytíř české kultury 2019, píše: *Do mého osudu tvrdě zasáhla restrikce středních škol po atentátu na Reinharda Heydricha v roce 1942. Navíc v roce 1944 přišlo totální nasazení do továrny na letadla. V roce 1952 jsem byl zatčen a mým domovem se stala vlhká sklepni cela v Bartolomějské, později pankrácká věznice. Rozsudek zněl 14 roků. Po věznění na Mírově mě čekal Jáchymov. V lednu byla naše parta poslána do tábora „L“ na vybudování základu pro obří drtič. Pro několik z nás to bylo likvidační.*

Náš památník ve Ztracence s jarem ožívá

Pozvání

Vážení noví členové Klubu dr. Milady Horákové, z. s.,

dovolujeme si Vás v předstihu informovat a pozvat Vás na valnou schůzi našeho spolku, která se uskuteční letos v **sobotu 23. listopadu** v aule **Gymnázia Milady Horákové v Praze 4-Krči, ulice Na Planině č. 1393/13**.

Během posledních dvou roků jste se k nám přihlásili, bylo Vás více než v předchozích letech – a to nás velmi potěšilo.

Zatím jsme neměli možnost se s Vámi sejít, a tak se domníváme, že příležitost setkání na valné schůzi (koná se jednou za dva roky) bude velmi příhodná.

Setkání členů KMH bude výroční, a proto také slavnostní: třicet let svobody (17. 11. 1989) a třicet roků od založení KMH (13. ledna 1990).

Pro nás, starší členy klubu, je opravdu velikou radostí, když mladí, ne již pamětníci výročních dní!, se zajímají o minulost svého národa a chtějí ji uchovat v povědomí lidí. Historie každého národa má svá data, dobrá i zlá, jsou to jakési milníky, jež nemůžeme a nesmíme minout se zavřenýma očima.

Budeme stále naplňovat slova závěrečného usnesení při založení KMH před 30 roky:

Ustavujeme nezávislý Klub dr. Milady Horákové jako dobrovolné seskupení občanů, kteří bez ohledu na politickou příslušnost usilují o demokratické uspořádání státu v duchu humanitních ideálů, za něž Milada Horáková položila život.

Přijďte, přineste nové náměty, své zkušenosti, nabídněte své možnosti a síly pro práci publikační (klub vydává knihy), redakční (vydáváme čtvrtletník Masarykův lid), sdělte svá přání.

Eva Jourová, místopředsedkyně KMH

Masarykův lid**INFORMACE****DÁRCI MASARYKOVA LIDU**

Capoušek Evžen	Praha 5	400	•	Martinovič Peter JUDr.	Trnava	600
Děd Pavel Ing.	Praha 7	1000	•	Matoušek Miloš	Praha 10	100
Dušková Miroslava MUDr.	Praha 5	200	•	Novák Pavel Ing.	Praha 5	200
Firbasová Z.	Č. Brod	400	•	Pešek Dvořák	Praha	100
Havlín Radovan	Kostelec n. Č. L.	300	•	Potměšilová Jiřina	Praha 6	100
Houdková Kateřina	Praha 10	900	•	Sedlák Václav	Bystřice	100
Janáková D.	Praha 6	100	•	Schwarzová Marta	Praha 10	300
Ježdíková M.	Liberec	400	•	Stojaník Filip	Filipov 158	100
Jindra Martin Mgr.	Praha 8	200	•	Truncová Hana	Hořice	900
Keller Jan		200	•	Tučková Marie	Hradec Králové	400
Loukotková Iva	Benešov	400	•	Veteška Jaroslav	Praha 6	500
Málek Jiří dr.	Praha 8	6000	•			

Oznámení o zrušení sbírkového konta – č. ú. 3257614319/0800

Výbor KMH se usnesl, že bude zrušeno sbírkové konto, které bylo založeno u České spořitelny, a. s. pro získávání finančních prostředků na vybudování pomníku ve Ztracence. Ještě stále sice chybí 70 000 Kč, ale na sbírkové konto již žádné příspěvky delší dobu nedocházejí, bankovní poplatky se však musely hradit dále.

Dlužnou částku budeme postupně umořovat z příspěvků dárců, které mohou být zasílány na naše běžné konto u ČSOB – č. ú. **556682/0300**.

Příští číslo Masarykova lidu vyjde jako dvojčíslo 3–4, v listopadu. Bude vydáno jen ve formě internetové na našich webových stránkách: www.miladahorakova.cz Důvodem je naše finanční situace.

Pozvánka

na valnou schůzi Klubu dr. Milady Horákové, z. s.,

která se uskuteční v sobotu **23. listopadu 2019 od 10 hodin**

v aule **Gymnázia Milady Horákové v Praze 4-Krči, ul. Na Planině č. 1393/13**

(Ke gymnáziu jede autobus 124, 134 od stanice metra Budějovická, výstupní stanice Na Planině)

- Program:**
1. Zahájení jednání
 2. Volba mandátové a návrhové komise
 3. Schválení programu schůze
 4. Zpráva o činnosti KMH za uplynulé období
 5. Zpráva hospodáře
 6. Zpráva revizorů
 7. Rozprava k předneseným zprávám
 8. Třicet roků od založení Klubu dr. M. Horákové – bilance, vzpomínky
Přestávka, prohlídka výstavy k výročí KMH
 9. Návrhy pro další činnost spolku
 10. Usnesení valné schůze

Klub dr. Milady Horákové si Vás dovoluje pozvat na

Pietní shromáždění

k uctění památky dr. Milady Horákové
popravené komunistickým režimem před 69 lety.

Sejdeme se ve středu **26. června 2019 v 16 hodin** u jejího symbolického hrobu
a zároveň památníku obětí totalitních režimů na Vyšehradském hřbitově.
Přijďte, prosím, uctít památku a sdílet s námi vzpomínku na vzácnou ženu,
symbol odporu proti dvěma totalitním režimům.

KMH Na Planině 13
140 00 Praha 4 - Krč
tel.: 797 726 233, e-mail: kmh@joura.cz